

BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELA STATISTIK.

X.

UNDERDÅNIG BERÄTTELSE

ÖFVER

ELEMENTARLÄROVERKENS I FINLAND

TILLSTÅND OCH VERKSAMHET

UNDER LÅSEÅREN 1893—1896.

AFGIFVEN AF ÖFVERSTYRELSEN FÖR SKOLVÄSENDET.

HELSINGFORS,

KEJSERLIGA SENATENS TRYCKERI,

1897.

Underdånig berättelse öfver elementarläroverkens i landet verksamhet för tiden från den 1 September 1893 till den 1 September 1896, afgifven af Öfverstyrelsen för skolväsendet.

Under ifrågavarande treårsperiod hafva större förändringar inom elementarläroverken icke inträffat. Indragningen af de två- och treklassiga elementarskolorna och det i samband dermed stående inrättandet af kommunala real- och borgareskolor har fortgått. Sålunda ha skolor af sistnämndt slag uppstått i städerna Nystad, Jakobstad och Kajana. Sedan tvåklassiga elementarskolan i Kotka från och med utgången af läseåret 1895—1896 öfverlåtits åt ett enskildt bolag, som kommer att ombilda densamma till femklassig samskola med afslutade kurser, återstå tvåklassiga elementarskolor endast i städerna Mariehamn och Kristinestad. Närmare bestämmingar rörande sättet för indragning af två-, tre- och fyrclassiga elementarskolor fastställdes i nådig kungörelse af den 19 Augusti 1896. I nådigt bref af samma dag utfärdades ny lektionsplan för klassiska lyceer, afseende att bringa lärokurserna å dessa läroverks fyra lägsta klasser till full samstämmighet med de för reallyceerna fastställda kurserna enligt den för dessa sistnämnda läroverk den 7 Juni 1893 utfärdade lektionsplanen. Genom nådig kungörelse den 13 September 1894 höjdes lärares och lärarinnors i gymnastik tjänstekompetens och förbättrades deras löneförmåner, hvarjämte gymnastikläraretjänsterna förändrades till ordinarie kollegatjänster och timantalet för detta ämne vid lyceerna och elementarskolorna ökades.

De klassiska lyceernas antal uppgick under läseåren 1893—1896 till 16, af hvilka 6 hade svenskan, 9 finskan och 1 båda språken till undervisningsspråk; reallyceerna voro 7 till antalet, 2 svenska och 5 finska, af hvilka sistnämnda de i Helsingfors och Wiborg ännu icke äro fullständiga.

Elevfrekvensen i samtliga lyceer utgjorde under nämnda tre läseår resp. 3,751, 3,884, 4,074.

Fyraklassiga elementarskolor funnos läseåren 1893—1895 till ett antal af 7; sedan den svenskspråkiga skolan i Björneborg indragits, var deras antal under påföljande läseår 6. Af de två treklassiga elementarskolor, som voro i verksamhet läseåren 1893—1895, upphörde skolan i Kajana från ingången af läseåret 1895—1896. Läseåren 1893—1895 var de tvåklassiga skolornas antal 5, hvilket antal för följande läseår nedgick till 3. Elevfrekvensen i samtliga elementarskolor uppgick under ifrågavarande tre läseår till resp. 485, 475 och 451.

Fruntimmersskolorna, hvilkas antal 1893—1896 uppgick till 11, eller 5 med svenskt och 6 med finskt undervisningsspråk, besöktes sagda läseår af resp. 1,546, 1,552 och 1,548 elever.

Efter de båda inhemska språken voro eleverna fördelade på följande sätt:

<i>Lyceerna:</i>	1893—1894.	1894—1895.	1895—1896.
Svenska	1,536	1,540	1,568
Finska	2,173	2,303	2,465
<i>Elementarskolorna:</i>			
Svenska	295	296	262
Finska	187	176	187
<i>Fruntimmersskolorna:</i>			
Svenska	850	839	933
Finska	647	622	571

Fullständiga statistiska öfversigter hafva för hvarje af de tre läseåren af Öfverstyrelsen från trycket utgifvits.

I likhet med förhållandet i föregående treårsberättelser meddelas här nedan under en allmän öfversigt redogörelse för åtgärder af mera omfattande art. De derefter följande uppgifterna rörande de enskilda läroverken och den vid dem anställda lärarepersonalen ansluta sig till enahanda i närmast föregående treårsberättelse sammanställda uppgifter, af hvilka de sålunda utgöra en omedelbar fortsättning.

I. Allmän öfversigt.

I nådig kungörelse den 12 Juli 1895 förordnades i anledning af Ständernas underdåniga petition i ämnet att, med upphäfvande af stadgandet i

3 mom. af nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889, *frielever* finge å första klassen af elementarläroverk och fruntimmersskola äfvensom å de förberedande klasserna vid fruntimmersskolorna i Helsingfors intagas till det antal och enligt de grunder 4 mom. af samma kungörelse fastställer.

I anledning af Öfverstyrelsens derom gjorda hemställan fann Kejserliga Senaten den 21 Maj 1895 godt att såsom tillägg till bestämningarna i 9 § af nådiga förordningen den 10 Juli 1873, angående blifvande skollärares bildning vid Alexanders Universitetet m. m., samt i punkterna 1, 2 och 7 af Kejserliga Senatens den 4 Mars 1886 till Öfverstyrelsen aflåtna bref, angående organisationen af fortbildningsläroverken för fruntimmer, förordna:

att då *praktiskt prof* vid normallyceum eller fortbildningsläroverk afläggas, jemväl öfverläraren i ämnet vid andra normallyceet, eller läraren eller lärarinnan i ämnet vid det andra fortbildningsläroverket skall tillkallas för att profvet öfvervara och i bedömandet deltaga, samt att den i sådant afseende från det andra fortbildningsläroverket tillkallade läraren eller lärarinnan för hvarje öfvervaradt och bedömdt prof erhåller den i Kejserliga Senatens förenämnda bref bestämda ersättning.

Angående praktiskt prof för läraretjenster i teckning förordnades i nådig kungörelse den 23 Juli 1896, att den för kompetens till nämnda tjenster, enligt § 52 af nådiga Skolordningen den 8 Augusti 1872, erforderliga praktiska förmåga att undervisa finge ådagaläggas genom vid reallyceum i Helsingfors aflagdt praktiskt lärareprof, i hvars bedömande båda reallyceernas lärare i ämnet egde deltaga.

Sedan Ständerna i underdånig petition anhållit om förändringar i *organisationen* af vissa elementarläroverk och om inrättande af särskilda *nya läroverk*, förordnades i nådig kungörelse den 19 Augusti 1896, med ändring af hvad i sådant afseende fanns stadgadt i mom. II och IX af nådiga förordningen den 23 Augusti 1883, följande:

1:o. Åt Ekonomiedepartementet öfverlemnas att förordna till indragning af på statsverkets bekostnad upprätthållen två-, tre- eller fyrtklassig elementarskola, i händelse vederbörande stadskommun eller för ändamålet bildad förening eller bolag önskar öfvertaga sådan skola för att ombilda och underhålla densamma såsom real- eller borgareskola med afslutade elementarkurser och med rättighet att intaga jemväl qvinliga elever. Ansökning härom skall göras hos Senaten, som eger, efter pröfning af läroprogrammet och öfriga omständigheter, i samråd med Generalguvernören dertill meddela tillstånd. Åt sålunda öfvertagen skola öfverlemnas elementarskolans bibliotek, undervisningsmateriel, möbler och öfriga inventarier; och beviljas för sådan skola ur allmänna medel årligt understöd af 3,000

mark för hvarje i verksamhet varande klass, eller högst 15,000 mark, under förbehåll att elevantalet uppgår i medeltal till minst 12 på klass samt med de villkor i öfrigt, som i hvarje särskildt fall kunna befinnas vara af förhållandena påkallade.

2:o. Vill stadskommun, enskild förening eller bolag annars inrätta dylik real- eller borgareskola å ort, der fullständigt lyceum med samma undervisningsspråk icke finnes, gäller hvad i 1 mom. är sagdt.

3:o. Utom de i mom. II af nådiga förordningen den 23 Augusti 1883 för de skilda läroverken fastställda läro- och öfningsämnen skall i real-lyceernas nedre afdelning meddelas undervisning jemväl i bokföring åt de elever, som af dylik undervisning vilja sig begagna.

4:o. Undervisningen i alla ämnen är för samtliga elever gemensam, utom att frihet medgifves eleverna i de klassiska lyceerna på orter, hvarest reallyceum med samma undervisningsspråk icke finnes, att å klasserna II—IV utbyta latin emot ryska och tyska samt eleverna å nämnda klasser af reallyceer, då motsvarande klassiskt lyceum å orten saknas, att utbyta ryska och tyska mot latin, i hvardera fallet under de villkor mom. 5 af nådiga förordningen den 22 Augusti 1889 stadgar, hvarjämte å de klassiska lyceernas fyra högsta klasser tvenne linier få förekomma, den ena med undervisning i grekiska jämte psykologi och logik, den andra med motsvarande timantal i ryska språket.

5:o. Intill dess de två-, tre- och fyraklassiga elementarskolorna enligt i mom. 1 stadgad ordning blifvit indragna, skola dessa skolor till lektionsplan motsvara de fyra lägsta klasserna vid reallyceer, med enahanda rätt för eleverne till utbyte af läroämnen, som i mom. 4 af denna kungörelse stadgas.

Genom nådig kungörelse den 29 Juli 1896 blefvo, med ändring af och tillägg till stadgandena i ämnet uti §§ 10, 66 och 90 af nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872, angående *rektorsvården* vid landets lyceer, följande närmare bestämmingar fastställda:

1:o. Från och med den 1 September 1896 utgöra rektorsarvodena vid normallyceum 1,500 mark och vid öfriga såväl klassiska som reallyceer 1,200 mark om året.

2:o. Rektor vid lyceum åtnjuter för vården om läroanstalten minskning i sin undervisningsskyldighet med sex timmar i veckan, och erhålla de lärare, som öfvertaga undervisning, hvarifrån rektor befrias, härför stadgad ersättning ur läroverkets anslag till tjänstgöringsarvoden. Derest kompetent lärare i ämnet icke finnes, åt hvilken ifrågavarande undervisning kan öfverlemnas, må rektor, efter Öfverstyrelsens för skolväsendet pröfning,

tills vidare själf handhafva nämnda undervisningstimmar och åtnjuta ersättningen därför.

3:o. Så ofta prorektor handhar rektorsvården, tillkommer honom så stor andel af rektorsarvodet, som på hans tjänstgöringstid i förhållande till det borgerliga året sig belöper. Handhafves rektorsvården så lång tid af prorektor, att Öfverstyrelsen för skolväsendet pröfvar honom därför böra åtnjuta ofvan stadgad minskning i undervisning, utgår ersättningen härför till den som öfvertagit en del af prorektors undervisning.

4:o. Rektor eller den som rektorsvården handhar skall så ofta ske kan, och minst under i medeltal sex timmar i veckan, bivista öfriga lärares undervisning; och bör anteckning härom hvarje gång ske såväl i vederbörande klassdiarium som i af rektor förd särskild dagbok, på sätt Öfverstyrelsen för skolväsendet eger närmare bestämma.

I särskilda nådiga bref af den 10 Oktober 1894 tilläts såväl att ett årligt anslag af 2,500 mark fortfarande finge från ingången af år 1895 ur allmänna medel utgå för att såsom *resestipendier*, ett å 1,000 och två å 750 mark hvartdera, tilldelas lärare och lärarinnor i tyska och franska språken vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna, för att sätta dem i tillfälle att genom kortare besök under sommarledigheten i Frankrike eller Tyskland underhålla och förbättra sin praktiska färdighet i nämnda språks användande, som ock att ett årligt anslag af 1,000 mark finge från ingången af år 1895 under fem års tid utgå, för att såsom två resestipendier, hvartdera å 500 mark, tilldelas lärare och lärarinnor i ryska språket vid elementarläroverken, för att sätta dem i tillfälle att genom besök under sommarledigheten i Kejsaredömet underhålla och förbättra sin praktiska färdighet i nämnda språks användande. Såsom skyldighet för åtnjutande af hvartdera slaget af stipendier stadgades att de som af dem blefve delaktiga skulle inom två månader efter återkomsten till Öfverstyrelsen aflemna en kortare reseberättelse.

I nådigt bref af den 24 September 1896 förordnades, att utöfver det genom mom. 2 i nådiga kungörelsen den 30 Januari 1862 samt nådiga brevet den 27 Juni 1872 till befrämjande af pedagogisk bildning och erfarenhet inom lärarepersonalen i Finland beviljade resestipendium af 3,000 mark, ett ytterligare årligt resestipendium af 3,000 mark skulle från och med år 1897 af allmänna medel anslås att utgifvas åt lärare och lärarinnor vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna för praktiskt-pedagogiska eller vetenskapliga studier i utlandet, med skyldighet för dem som af stipendierna varda delaktiga att under sex månaders tid uppehålla sig i utlandet och inom sex månader efter återkomsten till Öfverstyrelsen aflemna reseberättelse.

Angående ansökning och bortgifvande af samtliga omförmälda stipendier stadgades såsom förut, att desamma skulle ansökas hos Öfverstyrelsen, som egde att de inkomna ansökningarna före utgången af April månad jämte eget utlåtande till Kejserliga Senatens pröfning och afgörande öfverlemna.

En för undervisningen i latinska språket vid de klassiska lyceerna vigtig förändring i *studentexamen* infördes genom nådiga kungörelsen den 22 April 1896, hvori, med ändring af 1 och 2 §§ i nådiga reglementet för studentexamen vid Alexanders Universitetet i Finland af den 14 Januari 1874, förordnas:

att det uti § 2 mom. b. af sagda reglemente påbudna skriftliga prof i latin skall utbytas mot en tillfredsställande öfversättning från nämnda språk till lärjungens modersmål, finska eller svenska, hvilken öfversättning bör, utan användande af lexikaliska eller andra hjälpmedel, verkställas under en tid af högst fyra timmar; samt

att denna förändring skall tillämpas från den 1 Juli 1897.

Beträffande de särskilda slagen af skolor och vid dem anställda lärare, undervisningsämnena m. m. hafva under nu ifrågavarande period följande bestämmingar utfärdats:

Jemlikt nådiga kungörelsen den 24 September 1896 förordnades, att, med ändring af bestämmingen derutinnan i den genom nådiga förordningen den 23 Augusti 1883 fastställda aflöningsstaten för *normallyceerna*, öfverlärare skall undfå tilläggsarvode af 1,000 mark efter 5, 10 och 15 års oförvitlig tjänst i samma befattning, hvarjämte Kejserliga Senaten samma dag fann godt föreskrifva att sagda kungörelse skulle träda i gällande kraft från och med den 1 derpåföljande Oktober.

I nådigt bref den 19 Augusti 1896 meddelades Öfverstyrelsen att Eders Kejserliga Majestät i nåder fastställt ny *lektionsplan för klassiska lyceer* att gälla från och med nästföljande läseår 1896—1897. Då emellertid på flere håll tvekan och osäkerhet uppstod i hvilket omfång den nya lektionsplanen borde vid tiden för dess tillämpande genomföras, hemställde Öfverstyrelsen den 4 September, bland annat, att åt Öfverstyrelsen måtte medgifvas rätt att, på vederbörande rektorers framställning, efter pröfning i hvarje fall, meddela de närmare föreskrifter, som angående sättet för nämnda läroplans införande vid de skilda läroverken kunde befinnas nödiga.

Till svar å denna hemställan meddelade Ecklesiastikexpeditionen i skrifvelse för den 16 September 1896, att Kejserliga Senaten godkänt Öfverstyrelsens uppfattning, att en viss frihet beträffande sättet för den nya lektionsplanens införande vid de skilda läroverken kunde medgifvas; och ville Kejserliga Senaten förty å Öfverstyrelsen hafva öfverlemnadt att på

vederbörande rektorers framställning, efter pröfning i hvarje fall, meddela de närmare föreskrifter, som i detta hänseende kunde befinnas nödiga. Dock borde, der förhållandena sådant tilläte, den nya läseordningen åtminstone på de fyra lägsta klasserna omedelbart tillämpas, i hvilket afseende i och för kursernas utjämnande sådan provisorisk modifikation finge under innevarande läseår anordnas, att undervisningen i latin på 3:dje och 4:de klasserna meddelades endast sex timmar på hvardera klassen äfvensom den motsvarande undervisningen i tyska på den reala linien, der sådan förekomme, endast tre timmar på hvardera af nämnda klasser, i hvilken händelse de sålunda ledigblifna timmarna skulle disponeras, en för matematik på 3:dje klassen och en för undervisningsspråket på 4:de klassen.

Då vidare de anslag till tjenstgöringsarvoden, som enligt stat med 8,000 mark om året utgå för hvart och ett af landets fullständiga lyceer, icke torde befinnas otillräckliga till betäckande af de ändamål, hvartill de äro afsedda, om blott de ur dem utgående kostnadsersättningarna lämpades efter det verkliga behovet, ville Kejserliga Senaten hafva Öfverstyrelsen anbefaldt, att taga i öfvervägande, hvilka förändringar i anslagets disposition kunde med afseende å förändrade tidsförhållanden inom de skilda läroverken vidtagas.

Slutligen hade Kejserliga Senaten af förekommen anledning velat hafva Öfverstyrelsen antydt, att den senast till efterrättelse fastställda lektionsplanen, på sätt 5:te mom. i nämnda förordningen den 19 Augusti 1896 utvisade, afsåge att bringa de klassiska lyceernas lärokurser på dessa läroverks fyra lägsta klasser till full samstämmighet med de för reallyceerna fastställda kurserna, enligt den för dessa sistnämnda lyceer den 7 Juni 1893 utfärdade lektionsplan, samt att följaktligen förstnämnda lektionsplan skulle tillämpas på samtliga klassiska lyceer utan undantag.

Jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 27 September 1895 beviljades ett årligt anslag af 280 mark för hvarje af *reallyceerna* i Helsingfors och Wiborg att utgå i två års tid från den 1 September 1895 till bekostande af undervisning i franska språket under tvenne veckotimmar å 5:te klassen för de elever som sådant önskade, i likhet med hvad förhållandet är vid öfriga reallyceer enligt lektionsplanen af den 7 Juni 1893.

Af förekommen anledning förordnade Kejserliga Senaten, jämlikt särskilda skrivelser från Ecklesiastikexpeditionen af den 11 December 1894, den 7 Maj 1895 och den 1 April 1896, att ledigblifvande eller för närvarande obesatta läraretjenster vid de fyrklassiga *elementarskolorna* och den treklassiga skolan i Brahestad, tillsviðare och intill dess derom annorlunda förordnades, icke skulle ordinariter besättas, utan skötas af vikarier mot åtnjutande af samtliga aflöningsförmåner såsom arvoden och med rättighet

för vikarierna, derest de fullgjort för tjensten föreskrifna kompetensvilkor, att i fråga om tilläggsarvode tillgodoräkna sig den tid de sålunda tjenstgjorde, äfvensom att skolstatens pensionskassa skulle komma i åtnjutande af lönebesparing vid ledigblifvande tjenst endast under ett års tid och först då, när fråga möjligen uppstode om dess besättande ordinariter.

Angående indragningen af de tvåklassiga elementarskolorna i Nystad, Kotka, Jakobstad och Kajana finnes nedanför redogjort under de särskilda skolorterna.

Med anledning af Öfverstyrelsens underdåniga framställning angående särskilda *fortbildningsläroverken* rörande frågor meddelades i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 21 Mars 1894, att Kejserliga Senaten funnit stadgandet i punkt VI af nådiga förordningen den 27 November 1885, jemfördt med föreskriften i 4:de mom. af Kejserliga Senatens bref till Öfverstyrelsen den 4 Mars 1886, icke lägga hinder i vägen för intagning af elever äfven till andra och tredje klassen af fortbildningsläroverk samt i följd häraf, med stöd af stadgandet i §§ 20 och 23 af nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872, ansett den, som förut icke varit vid fortbildningsläroverk inskrifven, kunna mottagas jemväl till andra eller tredje klassen af sådant läroverk, derest Pedagogiska direktionen på grund af företedda intyg eller af vederbörande lärare vid läroverket anställt förhör pröfvar sökanden ega de kunskaper, som förutsättas för uppflyttning till den klass, hvarom fråga är. Derjämte hade Kejserliga Senaten, såsom tillägg till Kejserliga Senatens ofvan åberopade bref, velat förordna, att den som utan att genomgå fortbildningsläroverk önskar på grund af punkt X i nådiga förordningen den 27 November 1885 såsom auskultant vid dylikt läroverk följa med undervisningen och deltaga i de praktiska öfningarna i någondera af fruntimmersskolorna i Helsingfors, för att derigenom vinna kompetens till föreståndarinne- eller lärarinnetjenst, bör för styrkande af sina insigter hafva undergått förhör inför vederbörande lärare vid fortbildningsläroverk eller vid Universitetet ej mindre i de såsom obligatoriska föreskrifna ämnen än i de ämnen och kurser, hvilka jämte de förstnämnda godkännas såsom fullständiga bildningslinier på fortbildningsläroverkets första och andra klasser, samt att vitsord i dessa ämnen vid undergången filosofie- eller lärarekandidatexamen skall anses såsom fullgiltigt intyg för ändamålet; dock att den, som önskar utbilda sig till lärarinna i teckning, kalligrafi, handarbete, sång eller gymnastik, kan såsom auskultant mottagas, om blott tillförlitligt intyg öfver grundlig insigt i ämnet af sökanden företes.

I anledning af Ständernas underdåniga petition att tillfälle till fullständig utbildning inom eget land måtte beredas *gymnastiklärare* och *lärarinnor* utfärdades den 13 September 1894 nådig förordning, innefattande

särskilda förändringar i organisationen af Universitetets gymnastikinrättning. I nådig kungörelse af samma dag blefvo, likaledes med anledning af en ständerpetition derom, att villkoren för gymnastiklärares och -lärarinnors tjenstekompetens måtte höjas samt de med tjensterna förenade löner och förmåner förbättras, med ändring af dithörande stadganden i nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872 och nådiga förordningarna den 23 Augusti 1883 och den 27 November 1885, följande bestämningar fastställda angående behörighet till samt aflönings- och öfriga förmåner vid nämnda tjänster äfvensom rörande gymnastikens ställning i skolorna:

1:o. För behörighet till lärare- eller lärarinnetjänst i gymnastik vid elementarläroverk eller fruntimmerskola i landet erfordras att sökanden a) erhållit betyg öfver fullständigt genomgången gymnastiklärare- eller lärarinnekurs vid Alexanders Universitetets gymnastikinrättning, b) vid Universitetet aflagt pedagogiexamen eller genomgått fullständig kurs vid fortbildningsläroverk, samt c) vid normallyceum eller fortbildningsläroverk aflagt godkänt praktiskt prof i gymnastik.

Beträffande anordnandet af och inseendet öfver de praktiska profven i gymnastik gäller hvad om praktiska prof finnes stadgadt i § 9 af nådiga förordningen den 10 Juli 1873 och Kejserliga Senatens bref af den 4 Mars 1886, dock sålunda, att för den som utdimitterats från Universitetets gymnastikinrättning annan föregående auskultering än den till inrättningens kurs hörande icke erfordras samt att båda normallyceernas lärare eller båda fruntimmersskolornas lärarinnor i ämnet ega deltaga i profvens bedömande.

2:o. Lärare- och lärarinnebefattningarna i gymnastik vid fullständiga lyceer äfvensom vid fruntimmersskolorna i Helsingfors skola i den mån kompetenta sökande finnas att tillgå förvandlas till ordinarie tjänster med samma aflönings- och öfriga förmåner, som för kollega och ordinarie lärarinnor äro fastställda, dock utan rättighet till skild ersättning för dem åliggande arbetsskyldighet utöfver 22 timmar i veckan. I öfriga läroverk åtnjuta lärare- och lärarinnor i gymnastik arvoden, hvilka, räknadt från den 1 September 1894, utgå: vid fyrklassig elementarskola med 1,500 mark, vid treklassig elementarskola med 1,200 mark och vid tvåklassig med 800 mark samt vid fruntimmersskola med 1,500 mark; dessa arvodesbelopp förhöjas efter 5 och 10 års tjänst hvardera gången med 20 procent af de ursprungliga beloppen. Arvodena för de nuvarande lärarene i gymnastik vid fullständiga lyceer skola från och med den 1 September 1894 förhöjas till 2,500 mark om året att utgå intill dess tjänsterna förändras till ordinarie kollegatjänster.

3:o. Antalet timmar i gymnastik vid elementarläroverken utgör tre i veckan på hvarje klass, hvilka timmar å de tre högsta klasserna i lyceer

och fruntimmersskolor få fördelas på halftimmar med en half timme på hvarje arbetsdag i veckan.

4:o. För öfvervakande af gymnastikundervisningen i skolorna och kontrollerande af att denna ledes på ändamålsenligt sätt eger Öfverstyrelsen vid behof förordna en gymnastiklärare för att enligt af Öfverstyrelsen fastställd plan och ordning inspektera elementarskolorna och fruntimmersskolorna i landet.

Tillika förordnades i nådigt bref, äfvenledes af den 13 September 1894, att dåvarande lärarene i gymnastik vid de båda normallyceerna samt lärarinnorna i samma ämne vid fruntimmersskolorna i Helsingfors finge, oberoende af de påbjudna nya kompetensvilkoren, från den 1 September 1894 utnämnas, de förre till kolleger och de senare till ordinarie lärarinnor i ämnet vid de läroverk, där enhvar af dem var anställd. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af samma dag förordnade Kejserliga Senaten, att lärare- och lärarinnebefattningar i gymnastik vid öfriga elementarläroverk och fruntimmersskolor skulle, med återkallande af Kejserliga Senatens den 19 Maj 1892 meddelade föreskrift om deras handhafvande tills vidare af vikarier, i den mån och så snart kompetenta sökande funnes att tillgå, ordinariter besättas.

Det ökade timantalet för gymnastiken vid elementarläroverken tillämpades omedelbart, hvarom nämnda läroverks föreståndare underrättades i cirkulär från Öfverstyrelsen den 28 September 1894. Angående ordnandet af denna undervisning finnes nedanför närmare redogjort i fråga om Öfverstyrelsens cirkulär.

Sedan särskilda gymnastiklärare, som på grund af konstitutorial innehade sina tjänster och efter sedermera genomgången fullständig kurs vid Universitetets gymnastikinrättning samt aflagd pedagogie-examen i teoretiskt afseende fyllt de i nådiga kungörelsen af den 13 September 1894 fastställda fordringar för kompetens till kollegatjänster i gymnastik, i underdånighet anhållit, att de af dem innehafda gymnastikläraretjänster måtte förvandlas till ordinarie kollegatjänster och de utan vidare omgång få förses med fullmakt å desamma, förordnade Kejserliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen den 16 Januari 1896, att Öfverstyrelsen egde till kolleger utnämna med konstitutorial försedde gymnastiklärare vid lyceerna, hvilka på omförmäldt sätt gjort sig för kollegatjänster i ämnet kompetenta. Vidare fann Kejserliga Senaten, jämligt skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 3 Juni 1896, godt tillåta, att de till kolleger i gymnastik utnämnda lärare, hvilka derförinnan såsom lärare i gymnastik vid samma läroverk kommit i åtnjutande af arvodesförhöjning för fem års tjänst, finge bibehållas vid åtnjutande af denna förhöjning, intill dess de vid

sina kollegatjänster blifvit berättigade till erhållande af högre arvodes-tillägg.

I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 22 Mars 1893 anbefalldes Kejsarliga Senaten Öfverstyrelsen att inkomma med förteckning såväl öfver de gemensamma *läroböcker*, som enligt § 80 i nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872 blifvit bestämda att vid undervisningen i de skilda ämnena vid elementarläroverken och läroverken för qvinnobildning begagnas eller sedermera jämlikt § 81 af skolordningen blifvit införda, äfvensom öfver de öfriga läroböcker, hvilka med af Öfverstyrelsen medgifvet tillstånd eller annars vid särskilda skolor eller af enskilda lärare och lärarinnor användas, jämte uppgift om skälen, hvarför afvikelser medgivits. Tillika angafs att sagda befallning meddelades i anseende till de missförhållanden, som yppats vid läroböckers antagande till begagnande vid de publika läroverken i synnerhet derutinnan, att olika läroböcker i samma ämne användas till och med inom samma skola.

Med anledning häraf insände Öfverstyrelsen jämte underdånig skrifvelse den 11 Januari 1894, med hänvisande till en i Öfverstyrelsens berättelse för läsåren 1870—1875 ingående förteckning öfver de vid denna tidpunkt använda läro- och läseböcker, förteckningar såväl öfver de enahanda böcker, hvilkas bruk sedermera antingen tillåtits utan förbehåll eller medgivits på det vilkor skolordningens 80 § innehåller, som äfven öfver alla de böcker, hvilka användas antingen allmänna eller ock vid enskilda eller ett fåtal skolor. Derjemte anmälde Öfverstyrelsen, att olikheten i sistnämnda hänseende hufvudsakligen berodde derpå att, medan äldre läroböcker i vissa ämnen fortfarande begagnades, rättighet till afvikelse på anhållan meddelats enskilda lärare eller lärarinnor och att, då en sådan rättighet meddelats, det alltid skett med vilkor, att den nya läroboken skulle successivt eller klass för klass till begagnande införas, hvarigenom det visserligen kunnat inträffa, att olika läroböcker i samma ämne kommit till användning i samma skola, men då alltid på skilda klasser. Därjämte framhölls att det torde böra anses ligga i sakens natur, att efter hand en del läroböcker blifva föråldrade, en annan del vid vunnit större erfarenhet och i följd af förbättrade metoder befinnas mindre lämpliga äfvensom att i den mån skolornas och lärarepersonalens antal ökas och en större lifaktighet inom de pedagogiska förhållandena gör sig gällande, äfven produktiviteten på lärobokslitteraturens område tilltager. Att binda denna produktivitet inom alltför trånga skrankor eller helt och hållet hämma densamma genom påbud till förmån för vissa läroböcker syntes ej öfverensstämmande med undervisningens sanna fördel. Derfor hade, då ny lärobok befunnits vara med omsorg utarbetad och ansetts kunna lända undervisningen till bättnad, tillstånd

till dess begagnande, såvidt sådant på Öfverstyrelsen berott, endast sällan förvägrats lärare eller lärarinna, som derom anhållit. I följd häraf hade det inträffat, att läroböcker, hvilka haft afgjorda företräden framför äldre, förut begagnade, eller varit för en förbättrad undervisning nödvändiga, småningom af sig själfva vunnit allmännare utbredning och vid de flesta läroverk undanträngt de äldre. I andra fall ha meningarna kunnat vara delade angående nya läroböckers företräden eller behovet af dem mindre trängande; att Öfverstyrelsen äfven i sådana fall icke förhållit sig strängt afvisande hade haft sin grund deri, att undervisningens framgång i främsta rummet berodde af lärarens skicklighet och intresse för sitt ämne, hvarför honom ej bort förvägras att begagna den lärobok, med hvars tillhjälp han ansåge sig kunna uppnå det bästa resultatet, samt att öfverhufvud äfven på detta område en viss frihet inom bestämda gränser och efter nödig pröfning i hvarje fall skulle vara till större nytta än en påtvingad uniformitet.

Då ärendet i Kejserliga Senaten förekom till slutlig åtgärd, aktade Kejserliga Senaten nödigt, jämlikt skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen den 7 Maj 1895, enär genom den vunna utredningen framginge, att gemen-samma läroböcker i de skilda ämnena för tiden icke vid elementarlärover-ken begagnades, icke ens i dem bland dessa undervisningsanstalter som hade samma läroprogram och undervisningsspråk, ej mindre fästa Öfverstyrelsens uppmärksamhet på stadgandena härom uti §§ 80 och 81 af nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872 än äfven förordna:

att då lärare eller lärarinna eller ock författare till ny lärobok hos Öfverstyrelsen anhåller om tillstånd till dess användande vid undervisningen, Öfverstyrelsen eger affordra sökanden fullständig utredning om behovet deraf och angående de fel och bristfälligheter, som förmenas vidlåda den i ämnet förut begagnade läroboken samt endast efter sorgfällig pröfning af dessa omständigheter och granskning af boken i öfrigt meddela tillstånd till dess begagnande;

att Öfverstyrelsen, der så nödigt pröfvas, före berörda granskning må inhemta utlåtande jemväl af andra sakkunniga och erfarna personer, samt

att Öfverstyrelsen eger noga öfvervaka att icke enskilda lärare eller lärarinnor må egenmäktigt vid undervisningen använda läroböcker, som icke blifvit till begagnande tillåtna.

Följande *cirkulär* rörande meddelanden och föreskrifter till iakttagande vid vederbörande läroverk hafva af Öfverstyrelsen utfärdats:

Den 2 Mars 1894. Enligt hvad Kejserliga Senaten i bref till Öfverstyrelsen för den 5 nästvikne Februari meddelat, har Kejserliga Senaten, till hvars kännedom kommit, att personer efter inträde i allmän tjenst,

dels i offentliga handlingar använda namn, mer eller mindre afvikande från de namn, under hvilka de blifvit vid vederbörande embetsverk och i Finlands statskalender antecknade, dels äfven antagit nya namn, funnit, med afseende å de förvecklingar sådana namnförändringar kunna medföra, godt förordna, att embets- och tjänsteman icke må i offentliga handlingar teckna sitt namn annorlunda än detsamma vid inträde i allmän tjenst uppgifvits, samt att embets- och tjänsteman, som antager nytt namn, icke må dylikt namn i tjänsteväg använda eller använda låta, innan namnförändringen i vederbörande embetsverk anmälts.

Den 28 September 1894. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen för den 13 September har Öfverstyrelsen anbefallts att bringa till verkställighet föreskrifterna i nådiga kungörelsen af sagde dag i hvad gymnastikens ställning vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna angår. Med anledning häraf meddelas till iakttagande:

att den för elementarläroverken föreskrifna tillökning i gymnastikundervisningen bör omedelbart vidtaga och, enär under pågående läseår större förändringar i dessa läroverks lektionsplaner och läseordningar ej kunna lämpligen ega rum, af vederbörande läroverks rektorer, efter samråd med resp. gymnastiklärare, för detta läseår förläggas å tiden utom ramen för den dagliga läseordningen; samt

att de tillskott i arvoden, som från och med den 1 September gymnastiklärare och lärarinnor tillbör utöfver hvad dem enligt tidigare stat tillkommit, skola i nästskeende kvartalsrequisitioner observeras.

Den 6 November 1894. Enligt till Öfverstyrelsen ankommet nådigt bref af den 3 November skola Öfverstyrelsen underlydande embets- och tjänstemän samt betjente, så fort ske kan, aflägga tro- och huldhetsed till Hans Majestät Kejsar Nikolai II och Tronföljaren, Cesarewitsch och Storfursten Georg Alexandrowitsch. Med anledning häraf har Öfverstyrelsen i öfverensstämmelse med i åberopade nådiga bref lemnadt begifvande förordnat, att Öfverstyrelsen underlydande, utom Helsingfors bosatte embets- och tjänstemän skola aflägga ifrågakomna ed inför vederbörande Guvernör eller närmaste domstol, hvarefter eden skriftligen affattad, enligt det den 29 December 1877 nådigst fastställda formulär, och egenhändigt underskrifven bör genom Guvernören i länet till Kejsarliga Senaten insändas.

Den 16 November 1894. Emedan den tillökning i gymnastikundervisningen, som vid elementarläroverken genom nådiga kungörelsen den 13 September införts, påkallar särskilda förändringar i de för dessa läroverk gällande läroplaner, så framt samma tid som hittills anses böra för den dagligen läsningen i skolorna bibehållas, anmodas vederbörande rektorer att enhvar för sitt läroverk inom nästkommande Januari månad inkomma

med förslag till de förändringar, som uti ifrågavarande afseende kunna anses lämpliga.

Den 22 Februari 1895. Af förekommen anledning anmodas vederbörande rektorer och föreståndarinnor att enhvar framdeles i årsprogrammen, der sådana utgifvas, meddela en särskild förteckning öfver de läro- och läseböcker, som vid undervisningen i de skilda ämnena under läsåret begagnats, med angifvande af fullständiga boktitlar, samt att i de fall, der program ej utfärdas, jämte examenshandlingarna tillhandahålla Öfverstyrelsen enahanda förteckning.

Den 23 April 1895. Vid skedd föredragning af de skriftliga utlåtanden, hvilka, på Öfverstyrelsens anmodan, afgifvits i fråga om den tillökning i gymnastikundervisningen, som genom nådiga kungörelsen den 13 September 1894 påbjudits, har Öfverstyrelsen med hänsyn till den svårighet som härvid yppats att i elementarläroverkens läroplaner företaga någon minskning af de för öfriga ämnen anslagna timmar, och då särskildt den inskränkning af undervisningstiden för det andra inhemska språket, som från en del läroverk föreslagits, så mycket mindre synes böra ifrågakomma, som ett stort antal studerande vid Universitetet nyligen klagat öfver svårigheten för dem att följa med föreläsningarna på detta språk, funnit godt att, i öfverensstämmelse med hvad flertalet tillstyrkt, förordna, att den påbjudna tredje gymnastiktimmen skall i elementarskolorna och å lyceernas fem lägsta klasser förläggas utom ramen för den dagliga undervisningen till någon senare timme på eftermiddagen, men att densamma å lyceernas tre högsta klasser kan, der så pröfvas lämpligt, delad i halfva timmar, förekomma omedelbart före eller efter andra lektioner; och må resp. lärare efter pröfning använda gymnastiktimmen på eftermiddagen, när väderleksförhållandena sådant medgifva, till ordnade lekar eller andra öfningar i det fria.

Den 7 Maj 1895. Sedan till Öfverstyrelsens kunskap kommit att vid åtskilliga fruntimmersskolor i termins- och afgangsbetygen för hvarje språk upptagits flere, någongång ända till fem specialrubriker, under hvilka särskilda vitsord meddelats, anmodades vederbörande föreståndarinnor att från och med nästa läseår rätta sagda förhållande derhän, att för hvarje språk endast *ett* vitsord utgifves, med undantag för de högre kurserna i tyska och franska språken å klasserna III—V, vid hvilka tvenne rubriker: »Grammatik och läsning» samt »praktisk färdighet» må vid vitsordens utgifvande begagnas, och inbegripes under det förra vitsordet allt som kan hänföras till den teoretiska delen af undervisningen i nämnda språk.

Den 26 Augusti 1896. (Till de klassiska lyceernas Rektorer). Öfversändande härjämte till kännedom och efterrättelse Hans Kejserliga Majestäts nådiga bref till Öfverstyrelsen af den 19 innevarande Augusti jämte

därigenom fastställd ny lektionsplan för klassiska lyceer, anmodas vederbörande rektorer att, när samma lektionsplan, enligt åberopade nådiga bref, skall gälla från och med instundande läsårs början, enhvar för sitt läroverk så fort ske kan inkomma med de förslag, som af omförmälda nådiga förordnande kunna påkallas.

Den 26 Augusti 1896. (Till elementarskolornas Rektorer). Genom kungörelse af den 19 innevarande Augusti, hvilken härjämte öfversändes, har i nåder förordnats, bland annat, att intill dess de två-, tre- och fyra-klassiga elementarskolorna blifvit indragna, på sätt i samma kungörelse stadgas, skall vid dessa läroverk samma lektionsplan, som följes vid motsvarande klasser i reallyceerna, tillämpas med enahanda rätt för eleverna till utbyte af läroämnen, som i mom. 4 af förberörda nådiga kungörelse stadgas. Med anledning häraf anmodas vederbörande rektorer, jämte tillkännagifvande att förenämnda lektionsplan, som fastställts genom Kejserliga Senatens bref af den 7 Juni 1893, bör från och med instundande läsårs början till efterföljd införas i sådant omfång detta lämpligen och med afseende å tillgängliga lärarekrafter ske kan, att inkomma med de förslag, som häraf kunna påkallas.

Sistnämnda lektionsplan blef vid samtliga elementarskolor från den 1 September 1896 införd å alla klasser. Den nya lektionsplanen för de klassiska lyceerna tillämpades från läsårets början olika: i de flesta lyceer på ett mindre antal klasser, i ett fåtal genom hela läroverket. Detta förhållande ändrades genom Ecklesiastikexpeditionens ofvan anförda skrifvelse af den 16 September 1896, hvarom de klassiska lyceernas rektorer af Öfverstyrelsen underrättades i cirkulär för den 22 derpå följande September, med anmodan tillika att enhvar för sitt läroverk, efter lärarekollegiernas hörande, inkomma med förslag till läseordning, i hvilken den nya lektionsplanen tillämpades åtminstone på de fyra lägsta klasserna, och till fördelning af anslaget till tjenstgöringsarvoden, det sistnämnda uppgjordt med iakttagande deraf, att anslaget ej öfverskredes.

I nådig kungörelse den 12 November 1895 förordnades, att en sekreterare för folkskoleärenden skulle vid Öfverstyrelsen å ordinarie stat anställas mot åtnjutande af lön 4,000 mark och arvode 1,000 mark samt löneförhöjning efter fem och tio års tjenstgöring i denna befattning med 500 mark hvardera gången äfvensom enahanda pensions- och öfriga förmåner, som äro Öfverstyrelsens sekreterare förut tillagda. För kompetens till denna sekreteraretjenst, som besattes på sätt och i den ordning, som beträffande Öfverstyrelsens sekreterare finnes stadgadt i § 4 af nådiga förordningen

den 24 November 1869, erfordras aflagd rätts- eller högre förvaltningsexamen. Den blifvande innehafvaren af tjensten skulle vara förpligtad att underkasta sig de förändringar i tjensteåligganden, som kunde varda föreskrifna. Det å Öfverstyrelsens stat upptagna anslaget 1,200 mark till arvode för kanslibiträde å folkskoleafdelningen höjdes till 1,600 mark, och förordnades att Öfverstyrelsen egde meddela nödiga föreskrifter rörande arbetenas fördelning emellan Öfverstyrelsens kanslipersonal.

Till sekreterare för folkskoleärenden utnämndes af Öfverstyrelsen den 17 Mars 1896 juriskandidaten J. Edvin Castrén.

I nådigt bref den 24 September 1896 förordnades, att det på Öfverstyrelsens stat upptagna anslaget för läroverkens tillfälliga utgifter skulle från början af år 1897 höjas från 3,000 till 5,000 mark, med rättighet för Öfverstyrelsen att därur lemna bidrag till bestridande af tryckningskostnaderna för sådana afhandlingar af vetenskapligt eller pedagogiskt innehåll, som på grund af § 32 i nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872 i läroverkens årsprogram införas.

Genom nådigt bref den 14 September 1893 beviljades från den 1 i samma månad förhöjning med 1,500 mark i examinatorns för ryska språkundervisningen å stat anslagna arvode.

Det pedagogiska resestipendiet tilldelades af Kejserliga Senaten för år 1894 kollegan vid svenska fruntimmersskolan i Helsingfors filosofiedoktorn P. Nordmann, för år 1895 rektorn vid finska normallyceet, öfverläraren filosofiedoktorn A. V. Streng, som på gjord anhållan erhöll tillåtelse att anträda resan först i början af följande år, och för år 1896 rektorn vid klassiska lyceet i Nikolaistad, lektorn V. T. Rosenqvist.

De för auskultering vid normallyceum anslagna tvenne stipendierna å 500 mark hafva innehafts för år 1894 af kollegerne vid lyceet i Tavastehus H. E. Hårdh och vid reallyceet i Wiborg U. I. Hirn; för år 1895 af lektorn vid lyceet i Joensuu filosofiedoktorn K. L. Cannelin och kollegan vid fruntimmersskolan i Kuopio O. R. W. Wallenius; för 1896 af kollegan vid reallyceet i Nyslott P. F. Brax och lärarinnan i tyska språket vid finska klassiska lyceet i Wiborg S. K. Qvist.

Anslaget till resestipendier under sommarferierna för lärare och lärarinnor i tyska och franska språken har af Kejserliga Senaten fördelats på följande sätt: 1894 åt lärarinnan i franska språket vid svenska lyceet i Uleåborg N. M. Lilius 1,000 mark samt åt lärarinnan i tyska och franska språken vid finska fruntimmersskolan i Wiborg L. Falck och kollegan

i tyska språket m. m. vid reallyceet i Tammerfors K. J. Sadenius hvardera 750 mark; 1895, åt läraren i tyska och franska språken vid klassiska lyceets i Nikolaistad privata reallinie V. Lindeqvist 1,000 mark samt åt läraren i tyska språket vid finska reallyceet i Helsingfors U. S. Nyström och lärarinnan i tyska språket vid finska lyceet i Uleåborg M. K. Ryselin hvardera 750 mark; 1896, åt lärarinnan i franska språket vid svenska fruntimmersskolan i Helsingfors L. Eichinger 1,000 mark samt lärarinnan i tyska språket vid finska fruntimmersskolan i Helsingfors F. J. Gylling och läraren i tyska språket vid svenska lyceet i Wiborg K. Höckert hvardera 750 mark.

Af det genom nådigt bref den 10 Oktober 1894 beviljade anslaget 1,000 mark att såsom två stipendier à 500 mark utgå under fem års tid från början af år 1895 och tilldelas lärare och lärarinnor i ryska språket vid elementarläroverken, för att sätta dem i tillfälle att under sommarledigheten i Kejsaredömet underhålla och förbättra sin praktiska färdighet i nämnda språks användande, tilldelades 1895 det ena stipendiet à 500 mark kollegan i ryska och tyska språken vid elementarskolan i Tammerfors V. Andelin; det andra stipendiet, hvarom förordnats att detsamma skulle, då någon sökande sig dertill icke anmält, kronan besparas, tilldelades sedermera på ansökan lärarinnan vid Hangö stads samskola lärarekandidaten Aina Karsten. År 1896 innehades dessa stipendier af kollegan vid svenska klassiska lyceet i Åbo U. E. Lindström och t. f. kollegan vid reallyceet i Wiborg F. M. Schwindt.

Med stöd af § 80 i nådiga skolordningen har användandet af följande läse- och läroböcker af Öfverstyrelsen lemnats beroende på särskild framställning i hvarje fall af vederbörande lärare eller lärarinnor, nemligen: 1893. Kurs i tonträffning af M. Wegelius; Allmänna historien i berättelser för skolans lägre klasser, I, Gamla tiden, af B. Estlander; Uden ajan historian oppikirja tehnyt J. R. Pallin, suomalaisille oppikouluille muodostanut M. G. Schybergson; Tysk elementarbok och Tysk elementargrammatik af J. Öhqvist. — 1894. Fysiikka ynnä harjoitus-esimerkkejä tyttökouluja varten, af I. A. Rosenqvist; Öfningsbok till finska satsläran, af V. R. Kockström; Svensk språklära af Elis Lagerblad för finska skolor, i tvenne upplagor, en svensk och en finsk, bearbetad af Artur Sieberg; Proportionslära för läroverkens behof, af L. Neovius; Suomen kieliopin alkeet, af P. A. Sahlsten. — 1895. Deutsche Prosa und Dichtung nebst Übungsstücken, tysk läsebok, af J. Öhqvist; Kristillinen uskonto-oppi, af K. Erwest; svensk läsebok för mellanklasserna, Ruotsalainen lukemisto keskiluokkia varten,

af V. Wasenius (att begagnas i de skolor, hvarest Begynnelsekurs i svenska af samma författare kommit eller framdeles komme till användning); Lärobok i allmänna historien för reallyceernas bottenklasser och fruntimmers-skolorna efter J. R. Pallin, bearbetad af M. G. Schybergsson; Tysk språklära af Uno Lindelöf och Joh. Öhqvist. — 1896. Lärobok i algebra, af E. J. Mellberg; Lärobok i fysik jämte öfningsuppgifter för fruntimmers-skolor och reallyceernas bottenklasser, af I. A. Rosenqvist; en till finskan af A. Rosendahl gjord öfversättning och bearbetning af U. Lindelöfs och Joh. Öhqvists Tysk språklära; en under titeln *Scriptores Attici* af Hj. Appelqvist och I. A. Heikel utgifven grekisk prosakrestomati med ordförteckning och kommentarier.

II. De enskilda läroverken och lärarepersonalen.

Helsingfors.

Normallyceet med svenskt undervisningsspråk. Den 7 Maj 1895 utfärdades fullmakt för filosofielicentiaten Johannes Mikael Granit å den efter kollegan Tranbergs död lediga kollegatjensten, med hvilken undervisning förbands i latinska och svenska språken. Afsked beviljades från den 1 September 1894 på begäran gymnastikläraren M. A. Wænerberg och den 15 December 1896 utfärdades fullmakt för brandmästaren i Helsingfors Gustaf Fredrik Wasenius att från den 1 September 1897 vara kollega i gymnastik.

Den 27 September 1895 entledigades på egen begäran af Kejserliga Senaten öfverläraren A. Kihlman från rektorsbefattningen, hvilken läroverkets prorektor öfverläraren professorn C. J. Lindeqvist den 4 Februari 1896 förordnades att öfvertaga; till prorektor förordnades af Öfverstyrelsen öfverläraren professorn E. J. Mellberg.

Till aflönande af grekisk-rysk religionslärare upptogs å staten, räknadt från den 1 September 1894, tillsvdare ett årligt arvode af 280 mark.

Vid läroverket ha följande antal lärarekandidater varit inskrifna: läseåret 1893—1894, höstterminen 22, vårterminen 23; läseåret 1894—1895, höstterminen 17, vårterminen 19; läseåret 1895—1896, höstterminen 11, vårterminen 16. Under de trenne läseåren ha praktiska lärareprof aflagts till ett antal af resp. 29, 10 och 18.

Elevernas antal har under läseåren 1893—1896 uppgått till resp. 145, 148 och 146.

Skolråd (från den 1 September 1894 till den 1 September 1897): öfverdirektören W. G. Geitlin (ordförande), öfversten K. Antell, professorerna F. V. Gustafsson, A. O. Freudenthal och W. Sucksdorff.

Normallyceet med finskt undervisningsspråk. Den 11 December 1894 utfärdades, jämlikt nådiga brefvet den 13 September 1894, fullmakt för gymnastikläraren I. E. Wilskman å en kollegatjänst i samma ämne. Den 10 Juni 1895 erhöll filosofiedoktorn A. H. Snellman efter uttjenta profår fullmakt å kollegatjänsten i historia och svenska språket och likaledes efter uttjenta profår filosofiexaminiern H. Hahl den 16 November 1895 konstitutorial å läraretjänsterna i tyska och franska språken.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af öfverläraren A. V. Streng.

Den 25 Maj 1895 beviljades för anskaffande af 40 stycken nya pulpetter ett extra anslag af 920 mark och den 16 September 1896, med förordnande af den nya lektionsplanens införande, för då pågående läsåret ett tillskott af 1,120 mark i anslaget till tjänstgöringsarvoden.

De vid lyceet inskrifna lärarekandidaternes antal utgjorde läsåret 1893—1894, höstterminen 21, vårterminen 17; 1894—1895, höstterminen 20, vårterminen 27; 1895—1896, höstterminen 25, vårterminen 31. Praktiska lärareprof ha under de trenne läsåren aflagts till ett antal af resp. 17, 24 och 43.

Lyceet besöktes under samma tid af resp. 206, 198 och 177 elever.

Skolråd: Hofrådet K. A. Slöör (ordförande), professorerna A. F. Sundell och O. E. Tudeer, medicinedoktorn M. Åyräpää och kamreraren A. Boehm.

Reallyceet med svenskt undervisningsspråk. I resolution af den 16 December 1895 förklarade Kejsarliga Senaten gymnastikläraren W. L. Bergholm berättigad att, ehuru han icke fullgjort de i nådiga kungörelsen den 13 September 1894 för behörighet till läraretjänst i gymnastik vid elementarläroverken i landet föreskrifna villkor, varda utnämnd till kollega i gymnastik vid reallyceet med rättighet att såsom tjänsteår i afseende å tilläggsarvode i denna befattning räkna sig till godo tiden från den 1 September 1872, då han tillträdde sin innehafvande gymnastikläraretjänst. Den 28 Mars 1896 utfärdades för Bergholm fullmakt å ifrågavarande kollegatjänst. Den 11 Januari 1894 erhöll på begäran sångläraren M. Wegelius afsked och den 4 Juli 1896 utfärdades efter uttjenta profår konstitutorial å sångläraretjänsten för Knut Alarik Ugglä. Religionsläraretjänsten har fortsättningsvis handhafts af pastorn E. Sjöblom.

Rektor har fortfarande varit kollegan, friherre A. von Bonsdorff.

I sammanhang med fastställt förslag till ny stat för läroverket hade den 9 September 1891 bland annat förordnats att lärarna i engelska språket samt teckning och kalligrafi skulle å gammal stat kvarstå intill dess den dem åliggande undervisningsskyldigheten genom det successiva infö-

randet af den nya staten minskades. Sedermera tillät Kejserliga Senaten, på därom gjorda anhänganden, den 1 Maj 1895 och den 10 Mars 1896, att såväl läraren i engelska språket A. L. Furuhjelm som läraren i teckning och kalligrafi S. A. Keinänen finge, så länge de vid sina lärarebefattningar qvarstode, åtnjuta den högre aflöningen enligt gammal stat.

I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 31 Mars 1896, angående åtgärder i anledning af realskolans i Helsingfors indragning, be- myndigades Öfverstyrelsen att, i händelse vid påföljande läseårs början af inträdessökande till svenska reallyceets första klass sextio eller flera fyllde fordringarna för inträde, till denna klass inrätta en parallelafdelning och vidtaga deraf betingade åtgärder; tillika biföll Kejserliga Senaten Öfverstyrelsens framställning att, ifall en parallelafdelning sålunda komme till stånd, de på indragningsstat förda kollegerna vid nämnda realskola, rektorn M. M. W. Brenner samt J. Collander och J. K. Ekroos skulle förpligtas att enhvar i sina ämnen derstädes meddela undervisning samt att de, så länge de derstädes undervisade, finge uppbära sina förra aflöningsförmåner, äfvensom att lärarinnan i sång vid realskolan E. S. E. Stenbäck under antydda förutsättning skulle tillsvidare och intill dess för henne förordadt listidsunderstöd kunde varda i nåder beviljadt, anvisas meddela undervisning i sång å parallelafdelningen. Den ifrågasatta parallelafdelningen kom äfven från början af följande läseår 1896—1897 på anfördt sätt till stånd och den 24 September 1896 beviljades ett extra anslag af 1,400 mark för undervisning å densamma under pågående läseår i religion, ryska språket och gymnastik.

Särskilda anslag hafva för öfrigt beviljats till anskaffande af behöfliga nya skolmöbler och inventarier äfvensom till undervisning i bokföring under läseåret 1894—1895 å klass IV. Anslaget till bekostande af frivillig undervisning i franska språket å klass V är ofvanför under den allmänna öfversigten omnämndt.

Elevernas antal har under ifrågavarande tre läseår 1893—1896 uppgått till resp. 131, 150 och 174.

Skolråd: Kaptenen A. W. Lagerborg, assessorn K. J. Hougberg, professorn W. Pipping samt magistrarne E. Nordström och M. A. Wænerberg.

Reallyceet med finskt undervisningsspråk. Fullmakter utfärdades den 5 Oktober 1895 för filosofiedoktorn Kaarlo Fredrik Kerppola å kollegatjensten i matematik och för filosofiemagistern Emil Othniel Malmberg å kollegatjensten i historia, geografi och naturalhistoria, samt den 7 December 1895 för filosofiemagistern Ernst August Lampén å kollegatjensten i svenska och finska språken. Den 8 Oktober 1895 förordnades filosofiemagistern Pietari

Kijanen att under två profår bestrida kollegatjensten i ryska språket. De öfriga läraretjensterna komma att efter hand i vanlig ordning besättas. Rectorsvården har tillsvidare handhafts af kollegan Kerppola.

Läroverket har årligen utvidgats med en klass, så att från början af läseåret 1896—1897 en 6:te klass tillkom. I nådigt bref den 23 Juli 1895 bemyndigades Kejserliga Senaten, att efter pröfning af det hvarje år sig företeende behovet och under förutsättning att minst sextio elever varda till intagning i första klassen godkända, tillåta inrättandet af en parallelafdelning till denna klass, så länge behof deraf yppade sig, samt med tillåtelse att parallelafdelningen finge fortsättas genom de fyra påföljande klasserna. Denna afdelning, som under de tre läseåren 1892—1895 upprätthållits på grund af Kejserliga Senatens dertill årligen meddelade tillstånd, omfattar från och med läseåret 1896—1897 samtliga fem lägre klasser. Då det härigenom blef nödvändigt att tillgodose behovet af ökad utrymme i läroverkets hus, utfördes 1894—1895 den tidigare beslutna utvidgningen af detsamma enligt af Kejserliga Senaten den 21 Juni 1894 meddeladt tillstånd dertill, att huset finge förses med skilda bön- och gymnastiksalar samt den till uppförande bestämda gymnastikbyggnaden förty påbyggas med en bönsal, som framdeles i fall af behof kunde genom cloisonväggar indelas till klassrum.

Särskilda större och mindre anslag hafva beviljats för inköp af skolmöbler, inventarier och undervisningsmateriel. Den 10 Oktober 1894 beviljades högst 3,700 mark för bestridande af kostnaden för införande af elektriskt ljus i läroverkshuset och den 27 i samma månad 400 mark till förstärkning af skolkassan. Den 6 Maj 1896 förordnade Kejserliga Senaten, att lyceet finge öfvertaga under indragning varande realskolans i Helsingfors naturalhistoriska undervisningsmateriel. Särskildt anslag beviljades för undervisningen i bokföring å klass IV under läseåret 1894—1895; angående anslag för undervisning i franska språket å klass V är ofvanför anfördt. Stat för läroverket har tillsvidare särskildt fastställts för hvarje läseår.

Elewantalet uppgick under läseåren 1893—1896 till resp. 159, 220 och 281.

Skolråd: Professorerne J. N. Lang (ordförande) och V. Ruin, medicinedoktorn Th. Löfström, redaktören V. Löfgren och ingenjören W. V. Forsman.

Realskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 5 Februari 1895 afled kollegan i matematik och fysik B. V. Th. Selling, hvarefter tjensten handhades af vikarier. Ordinarie innehafvare funnos vid tre kollegatjenster

samt vid läraretjennsterna i engelska språket och i sång. Läraretjennsterna i religion, ryska, teckning och gymnastik besörjdes af vikarier.

Då jämlikt nådigt förordnande af den 14 April 1892 skolan efter utgången af läseåret 1891—1892 klass för klass skulle indragas, bestod den samma läseåret 1893—1894 af två, 1894—1895 af en, den två skilda årsafdelningar omfattande 4:de klassen, samt 1895—1896 af högre afdelningen af sistnämnda klass. Sålunda upphörde skolan med sin verksamhet vid utgången af läseåret 1895—1896. Angående de åtgärder, som i följd häraf borde vidtagas, hade i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 31 Mars 1896 följande föreskrifter meddelats, nemligen, att realskolans arkiv, bibliotek och undervisningsmateriel skulle vid läseterminens utgång, i afseende å förvarande, tillsvidare öfverlemnas åt svenska reallyceet; att enär realskolans möbler och inventarier tillhörde Helsingfors stad, de skåp, i hvilka biblioteket och undervisningsmaterielen förvarades, finge mot skäligt pris inköpas eller, der sådant ej kunde ske, nya skåp anskaffas och kostnaden af realskolans kassa bestridas; att behållningen i berörda kassa jämte besparingarna i realskolans anslag till böcker och undervisningsmateriel inlevereras till Finlands Statskontor för att i landets skolfond ingå; att rektorn, kollegan M. M. W. Brenner samt kollegerne J. Collander och J. K. Ekroos från den 1 September uppföras på indragningsstat med förpligtelse att undervisa å en ifrågasatt parallelafdelning till svenska reallyceet å orten, hvarom ofvanför finnes redogjort. Den 6 Maj 1896 förordnades att realskolans naturalhistoriska läromateriel skulle till ortens finska reallyceum öfverlemnas.

Elevantalet utgjorde 1893—1896 resp. 17, 12 och 3.

Skolråd: Professorn H. Holsti (ordförande), vicehäradshöfdingen R. Elfving, intendenten L. Gripenberg, handlanden M. Hallberg och arkitekten M. Schjerfbeck.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 17 Juli 1894 utfärdades fullmakt för filosofiekandidaten Oskar Emil Knut Sylvén å kollegatjensten i religion, finska språket och kalligrafi från den 1 Maj 1895. På grund af nådiga brefvet den 13 September 1894 utfärdades den 15 December samma år fullmakt för gymnastiklärarinnan A. Langhoff att vara ordinarie lärarinna i gymnastik. Tjenstledighet för läseåret 1896—1897 har på grund af sjuklighet beviljats föreståndarinnan E. Blomqvist, hvarjämte lärarinnan Langhoff förordnats att under sagda tid handhafva föreståndarinnestället.

För bekostande af särskilda förändringar och kompletteringar af ventilationsinrättningen beviljades den 12 Oktober 1893 ett anslag af 2,464

mark. Att handhafva uppsigten öfver uppvärmningen och ventilationen af de åt läroanstalten anvisade lokaler i skolans hus förordnade Öfverstyrelsen kollegan V. F. Brotherus. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 13 September 1894 förordnades att denna uppsigt skulle fortfarande på samma sätt handhavas, så länge nuvarande föreståndarinnan vid befattningen kvarstode.

Pedagogiska direktionen för det med läroverket förenade *fortbildningsläroverket* har fortfarande utgjorts af föreståndarinnan E. Blomqvist såsom ordförande samt extraordinarie professorn M. G. Schybergson och lärarinnan A. Langhoff såsom ledamöter. Kurser och stat, den senare till samma belopp som förut, eller 17,075 mark, har särskildt för hvarje läseår i föreskrifven ordning fastställts.

Elevernas antal utgjorde läseåren 1893—1896 i fortbildningsläroverket resp. 50, 54 och 46 samt i fruntimmersskolan resp. 266, 276 och 289. Antalet praktiska prof, som vid skolan aflagts, uppgick under de tre läseåren till resp. 26, 12 och 15.

Skolråd: Geheimerådet A. von Collan (ordförande), Generalen F. Neovius (afviden), fruarna A. Edelfelt, E. Björkstén och H. Wasastjerna.

Fruntimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Jämlikt nådiga brefvet den 13 September 1894 utfärdades den 29 December samma år fullmakt för gymnastiklärarinnan E. O. Kallio att vara ordinarie lärarinna i gymnastik. Den 9 April 1896 afled kollegan i finska och svenska språken H. A. Kallio.

För det med skolan förenade *fortbildningsläroverket* ha kurser och stat särskildt för hvarje läseår i föreskrifven ordning fastställts. Staten har för hvarje af de ifrågavarande tre läseåren utgått med samma belopp som förut, eller 18,900 mark. Den 19 Mars 1895 tilläts att 175 mark finge ur behållningen i elevernas inskrifningsafgifter utgå till bekostande af en kurs i kyrkohistoria. Angående närmare bestämningar rörande villkoren för inträde i fortbildningsläroverken finnes ofvanför redogjort under den allmänna öfversigten.

Anslag till anskaffande af 160 stycken nya pulpeter har beviljats, hvarjämte föreskrefs, att skolans gamla möbler skulle försäljas och priset för dem gå i afräkning å priset för de nya pulpeterna.

Fortbildningsläroverket har läseåren 1893—1896 besökts af resp. 76, 102 och 88 och fruntimmersskolan af resp. 221, 237 och 235 elever. Praktiska prof ha vid skolan aflagts till ett antal af resp. 25, 9 och 11.

Skolråd: Professorerne O. Donner (ordförande) och E. A. Homén samt fruarna H. M. Rein, E. Melander och A. Almberg.

Borgå.

Klassiska lyceet. Den 1 December 1894 befullmäktigades lektorn vid svenska klassiska lyceet i Åbo teologie doktorn E. J. Savolin att vara lektor i religion, logik och svenska språket från den 1 Januari 1895, men qvarstod vid sin förra tjänst till utgången af vårterminen 1895. På grund af Kejserliga Senatens beslut den 16 Januari 1896 utnämndes gymnastikläraren J. F. Blomqvist till kollega i gymnastik och erhöll fullmakt å tjänsten den 28 Mars 1896. Lärarinnan i teckning H. Ahlman afgick till enahanda tjänster vid svenska lyceet och finska fruntimmersskolan i Uleåborg från den 1 Januari 1896, och till läraretjänsten i teckning konstituerades den 7 April 1896 Elin Johanna Nordlund.

Den 3 Juni 1896 befriade Kejserliga Senaten på derom gjord anhållan lektorn J. E. Strömborg från handhafvande af rektorsvården från den 1 derpåföljande September och förordnade prorektorn, lektorn K. A. Bergholm att tillsvidare vara rektor vid lyceet. Till prorektor förordnades der efter af Öfverstyrelsen lektorn H. O. Grotenfelt.

På underdånig ansökning af stadsfullmäktige i Borgå tilläts i nådig resolution den 1 Oktober 1895 att reallinien vid lyceet finge, i öfverensstämmelse med den af stadsfullmäktige föreslagna lektionsplan, från och med pågående läseår successivt utvidgas och för en tidrymd af tio år anordnas jemväl vid lyceets fyra högsta klasser, med vilkor att staden förbunde sig ej mindre att tillsvidare och intill dess derom annorlunda bestämdes, i mån af behof, för utvidgningen å reallinien, vid hvilken lärare skola af Öfverstyrelsen tillförordnas, till läroverkets rektor utbetala erforderliga medel, efter beräkning af 140 mark för veckotimme om året under 43 timmar i veckan, med högst 6,020 mark, än äfven att i fall af behof anvisa, förutom behöfliga skolmöbler, rum jämte uppvärmning och belysning för de af ifrågavarande reala klasser, åt hvilka tilläfventyrs utrymme i läroverkets hus icke kunde kostnadsfritt beredas.

Elevantalet uppgick under läseåren 1893—1896 till resp. 123, 115 och 113.

Skolråd: Bankdirektören N. Gulin (ordförande), fabrikanten R. W. Ekblom, stadsläkaren A. Lind, vicekonsuln G. L. Söderström och fru Anni Linderos.

Lovisa.

Elementarskolan. Å kollegatjänsten i ryska och tyska språken utfärdades den 20 Augusti 1894 fullmakt för på prof tillförordnade lärarekandi-

daten I. A. Lovenetzskij. För närvarande äro samtliga läraretjenster ordinariter besatta, men komma vid inträffande ledighet, jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 1 April 1896, att skötas af vikarier. Från början af läseåret 1895—1896 erhöll staden tillåtelse att utvidga skolan med en femte klass.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Nyström.

Under läseåren 1893—1896 besöktes skolan af resp. 59, 70 och 70 elever (gossar och flickor).

Skolråd: Vicekonsuln A. Björkstén (ordförande, afliden) provincialläkaren O. Hoffström, borgmästaren G. Kuhlefelt, t. f. kyrkoherden I. A. Nikander (för närvarande ordförande) och tullförvaltaren W. von Christerson.

Ekenäs.

Elementarskolan. I lärarepersonalen har ingen annan förändring inträffat än att konstituerade lärarinnan i ryska språket fru Emelie Malm på begäran den 21 Augusti 1895 erhöll afsked. Undervisningen i ryska språket har därefter bestridits af vikarie, enär, jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 11 December 1894, vid skolan ledigblifvande tjänster skola tillsvidare lemnas obesatta.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Malin.

Skolan besöktes under läseåren 1893—1896 af resp. 50, 48 och 53 elever.

Skolråd: Seminariedirektorn F. W. Sundvall (ordförande), lektorn M. Lindén, borgmästaren B. Schauman, rådmannen I. Taucher och stadsläkaren C. Höijer.

Åbo.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Sedan Kejserliga Senaten bifallit lektorn i latin och grekiska filosofiedoktorn N. R. af Ursins underdåniga anhållan att, ehuru lediga lektorstjensten i berörda ämnen vid finska lyceet i Åbo enligt Kejserliga Senatens förordnande den 10 Februari 1892 borde lemnas obesatt och med densamma förenad undervisning besörjas genom timlärare, han likväl måtte såsom lektor i latin och grekiska till sistnämnda lyceum öfverföras, afgick lektorn af Ursin från den 1 Maj 1896 till finska lyceet å orten. I följd häraf kommer denna lektorstjenst vid svenska lyceet att tillsvidare icke besättas ordinariter. Efter lektorn Savolin, som afgått till lyceet i Borgå, befullmäktigades den 25 Juni 1895 kollegan i finska språket vid lyceet E. A. Almberg att från den 1 Januari 1896

vara lektor derstädes i religion, logik och finska språket. Den 31 Juli 1894 utfärdades fullmakt för filosofiemagistern Uno Elis Lindström å kollegatjensten i ryska språket och den 14 Januari 1896 för kollegan vid lyceet i Nikolaistad, lektorn A. R. Pelander å kollegatjensten i finska språket från den 1 Januari 1897. Sistnämnda tjänst handhades af Pelander i egenskap af vikarie under året 1896. På grund af Kejserliga Senatens beslut den 16 Januari 1896 befullmäktigades den 28 Mars samma år gymnastikläraren A. Rindell att vara kollega i gymnastik.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Amnell.

Lyceet besöktes under läsåren 1893—1896 af resp. 171, 166 och 155 elever.

Skolråd: Politieborgmästaren F. Juselius (ordförande), kommunalrådet G. A. Petrelus, medicinedoktorn W. Stadius, hofrättsassessorn H. Serenius och vicekonsuln A. Jacobsson.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. Den 9 Januari 1894 afled lektorn i latinska och grekiska språken A. W. Jahnsson och till hans efterträdare befullmäktigades den 28 September 1894 lektorn vid svenska klassiska lyceet å orten N. R. af Ursin, hvarom finnes ofvanför under sistnämnda läroverk närmare meddeladt. Den 7 September 1895 afled kollegan i svenska språket E. F. Jahnsson, efter hvilken tjänste- och nådårstiden utgår den 1 Maj 1897. Fullmakter utfärdades den 12 December 1893 för kollegan vid lyceet i Kuopio A. A. Bergroth å kollegatjensten i matematik och kalligrafi från den 1 September 1894, och den 3 Februari 1894 för på två profår tillförordnade kollegan i ryska språket O. F. Palmros. Den 3 Februari 1894 utfärdades konstitutorial för på prof tillförordnade gymnastikläraren J. A. Blomberg.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn H. Melander.

Sedan vid början af läsåret 1895—1896 så många elever blifvit till första klassen intagna, att hela elevantalet derstädes uppgick till 61, beviljade Kejserliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen den 30 Oktober 1895 ett anslag af 4,340 mark för bekostande af undervisningen å en parallelaafdelning till nämnda klass, och den 10 Juli 1896 tilläts inrättandet af en dylik afdelning jämväl under påföljande läsår, för hvilket ändamål ett anslag till enahanda belopp som förut beviljades. Den 19 derpåföljande Augusti meddelades tillstånd såväl till inrättandet af en parallelaafdelning till andra klassen under läsåret 1896—1897 som äfven dertill, att sagda parallelaafdelning finge bilda en skild realklass, hvarest latinet utbyttes mot ryskan; till bekostande af undervisningen å densamma beviljades 3,500 mark.

Den 12 September 1894 beviljades i nåder ett tillskott af 300 mark till skolkassan.

Under de tre läseåren 1893—1896 har lyceet besökts af resp. 230, 226 och 228 elever.

Skolråd: Hofrättsrådet R. Idestam (ordförande), justitierådmannen C. Fr. Lilius, magistratssekreteraren Hj. Rydman, medicinedoktorn G. M. von Essen och apotekaren A. Kyrklund.

Reallyceet med svenskt undervisningsspråk. Den 26 Juli 1895 erhöll på begäran kollegan, rektorn K. G. Bärlund afsked med pension från den 1 derpåföljande September. Efter honom befullmäktigades till kollega i historie samt svenska och tyska språken den 30 Juni 1896 lärarekandidaten Alfred Leonard Öhberg. Den 16 Oktober 1895 förordnade Kejserliga Senaten lektorn, prorektorn A. Poppius att tillsvidare handhafva rektorsvården vid läroverket; till prorektor förordnades af Öfverstyrelsen lektorn K. F. Ahlman.

För öfrigt hafva fullmakter utfärdats den 21 Juli 1894 för filosofiekandidaten Artur August Forsell å kollegatjensten i matematik och den 28 Juli 1896 för August Bernhard Ulfsson å kollegatjensten i gymnastik.

Eleventalet uppgick under läseåren 1893—1896 till resp. 194, 197 och 210.

Skolråd: Lagmannen A. W. Rydman (ordförande), kommerserådet F. Rettig, stadsläkaren R. A. Spoof, fabrikanten N. Boman och hofrättsassessorn V. Nummelin.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 20 Januari 1894 befullmäktigades filosofiekandidaten Fredrik Mauritz Ljungberg till kollega i matematik och naturkunnighet. Sedan lärarinnan A. A. Granberg på begäran erhållit afsked med pension från den 1 September 1894, befullmäktigades den 8 December 1894 Anna Matilda Sonné att vara lärarinna i franska språket. Den 9 December 1893 konstituerades Vesta Charlotta Edgren till lärarinna i gymnastik.

Sedan Öfverstyrelsen på gjord ansökning tillåtit föreståndarinnan vid svenska fruntimmersskolan i Wiborg Gerda Johanna Frietsch och föreståndarinnan vid svenska fruntimmersskolan i Åbo Inez Sofia Zilliacus, hvilka hvaradera nyss förut befullmäktigats till sina respektiva tjänster att med hvarandra ingå tjänstebyte, utfärdades den 21 Juli 1894 för fröken Frietsch fullmakt å föreståndarinnebefattningen i Åbo.

Extra anslag ha beviljats till betäckande af uppkommen brist i skolkassan äfvensom i anslaget till ved och ljus.

I resolution den 23 Juli 1896 meddelade Kejsrerliga Senaten föreståndarinnan Frietsch m. fl. tillstånd att i anslutning till skolan inrätta tre privata fortsättningsklasser.

Elevantalet uppgick under läseåren 1893—1896 till resp. 144, 133 och 127.

Skolråd: Justitierådmannen O. E. Ringbom (ordförande), hofrätts-assessorn A. Rosendahl, medicinedoktorn G. A. Tollet, samt fruarna F. Idestam och H. Malmgren.

Fruentimmersskolnn med finskt undervisningsspråk. Lärarepersonalen är numera fulltalig, sedan fullmakter och konstitutiorial utfärdats å följande lärare- och lärarinnetjenster: å kollegatjensten i religion, historie och geografi, fullmakt den 15 Maj 1894 för filosofiekandidaten Georg Didrik Boldt; å lärarinnetjensten i tyska och franska språken, fullmakt den 9 December 1893 för lärarinnan i franska vid lyceet i Joensuu Maria Keinänen, å lärarinnetjensten i tyska språket, fullmakt den 16 Februari 1894 för Naëma Gustava Lemberg, å lärarinnetjensten i franska språket, fullmakt den 23 Juni 1896 för lärarinnan vid fruntimmersskolan i Jyväskylä K. Palmros, sedan på två profår tillförordnade filosofiemagistern Anna Elisabet Lindgren den 20 December 1895 på begäran entledigats; å lärarinnetjensten i gymnastik, konstitutiorial den 9 December 1893 för Alexandra Lovisa Gustafson, å läraretjensten i teckning och kalligrafi, konstitutiorial den 12 December 1893 för läraren vid förra elementarskolan i Nikolaistad Elias Muukka och lärarinnetjensten i sång, samma dag för Karin Elise Hynén.

Mindre anslag ha beviljats för inköp af undervisningsmateriel i teckning samt af särskilda inventarier. Från den 1 Juni 1896 höjdes anslaget till ved och belysning från 600 till förslagsvis 1,000 mark om året. Skolan har fortfarande varit inrymd i hyrd lokal.

Elevantalet uppgick under läseåren 1893—1896 till resp. 120, 114 och 115.

Skolråd: Domkapitelsnotarien J. A. Malmgren (ordförande), hofrätts-assessorn G. M. Tenlén, kyrkoherden K. S. Nyman samt fruarna A. Schultz och A. Landell.

Nystad.

Elementarskolan. Det i föregående treårsberättelse omnämnda, af stadsfullmäktige infordrade yttrandet angående skolans fullständiga öfvertagande af stadskommunen insändes af Öfverstyrelsen till Kejsrerliga Senaten den 29 December 1893. Däri förklarade stadsfullmäktige, att staden vore villig

att öfvertaga elementarskolan och utvidga densamma till ett femklassigt läroverk. Då Kejserliga Senaten emellertid icke kunnat godkänna alla af staden uppställda villkor och äfven den föreslagna lektionsplanen befunnits i vissa delar oändamålsenlig och olämplig, anbefalldes Öfverstyrelsen i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 26 April 1894 att ånyo infordra stadsfullmäktiges utlåtande i ärendet. Sedan detta utlåtande inkommit och godkänts, förordnades i nådigt bref den 13 Februari 1895, att tvåklassiga elementarskolan i Nystad skulle vid utgången af läsåret den 31 Augusti 1895 indragas och jämte möbler, inventarier, undervisningsmateriel och bibliotek öfverlätas åt staden, som tilläts att, enligt af staden föreslagen plan, omorganisera densamma till femklassig *real- eller kommunalskola med gemensam undervisning för gossar och flickor*, vid hvilken skola jämväl en klassisk linie finge anordnas sålunda, att undervisning i latin infördes å klasserna II—IV i utbyte mot tyska, teckning, naturlära och bokföring. Tillika hugnades stadskommunen med årligt understöd ur allmänna medel att till föreskrifvet belopp utgå i tio års tid från den 1 September 1895. Enligt Kejserliga Senatens resolution äfvenledes af den 13 Februari 1895 erhöll staden följande anslag: 3,000 mark från nämnda tidpunkt för hvarje i verksamhet varande klass; 3,000 mark under pågående läsåår för den af staden redan inrättade tredje klassen; 7,755 mark 18 penni, utgörande elementarskolans kassabehållning, såsom bidrag till kommunalskolans förseende med erforderliga byggnader; inalles 2,660 mark om året ur Baeckska donationsfonden för bekostande af den valbara undervisningen i latin under 17 veckotimmar samt två timmar för rättande af scripta, dock med villkor, att detta bidrag finge utgå för andra klassen endast i händelse minst 5 elever å klassen begagnade sig af förenämnda undervisning. Från den 1 September 1895 uppfördes ende ordinarie kollegan vid elementarskolan, rektorn K. A. Cajander på indragningsstat.

Elevantalet uppgick 1893—1894 till 29, 1894—1895 till 31 och i kommunalskolan 1895—1896 å 4 klasser, gossar och flickor, till 88.

Skolråd: Häradshöfdingen C. J. Aspelund (ordförande), handlandene F. Th. Lindroth och G. Rivell samt provincialläkaren L. Hedlund.

Björneborg.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. Den 13 Oktober 1893 afled lektorn, rektorn A. Malin och den 17 Juli 1894 utfärdades fullmakt från den 1 Maj 1895 för lektorn vid reallyceet i Nyslott F. O. Rapola å lektorstjensten i historie, geografi och finska språket. Den 6 Februari 1894 befullmäktigades till lediga lektorstjensten i latin lektorn vid finska lyceet

i Uleåborg filosofiedoktorn Erik Johan Tammelin. Den 12 September 1894 erhöill sångläraren Krook på begäran afsked och till sångläraretjensten konstituerades den 1 Maj 1895 orgelnisten Henrik Johan Nisonen. Lärare-tjensterna i franska språket, i teckning och kalligrafi äfvensom i gymnastik hafva bestridts af vikarier. Den 19 Augusti 1896 förordnade Kejserliga Senaten att läraretjensten i kalligrafi och teckning skulle från den 1 derpå följande September indragas, och beviljades därjämte 400 mark för be-kostande af undervisningen i teckning.

Efter rektorn Malins död handhades rektorsvården af lektorn L. H. Sandelin, som af Kejserliga Senaten den 24 September 1896 förordnades att tillsvidare vara rektor vid läroverket. Till prorektor har af Öfverstyrelsen lektorn E. G. Nyberg förordnats.

På underdånig ansökning af bankkommissarien hofrådet K. F. Levonius, öfversten G. O. Gräsbeck m. fl. tillät Kejserliga Senaten i resolution den 12 Juli 1895 att reallinien finge, i öfverensstämmelse med de läroplaner, som följas vid de svenska klassiska lyceerna i Nikolaistad, Uleåborg och Wiborg inrättade reallinier, från nästföljande läsårs början successivt utvidgas och för en tidrymd af ända till tio, men minst fem år anordnas jämväl vid lyceets fyra högsta klasser, med vilkor och skyldighet för hof-rådet Levonius och hans medsökande ej allenast att i mån af behof för undervisningen å reallinien, vid hvilken lärare skola af Öfverstyrelsen till-förordnas, utbetala erforderliga medel, utan äfven anvisa, förutom möjligen behöflig skolmöbel, nödiga rum jämte uppvärmning och belysning för de af realklasserna, åt hvilka utrymme tilläfventyrs icke kan i läroverkets hus beredas.

Sedan Öfverstyrelsen hemställt, huruvida icke Öfverstyrelsen för all-männa byggnaderna kunde anbefallas att uppgöra ritningar och kostnads-förslag till sådan utvidgning af och tillbyggnad till den under indragning varande elementarskolans i Björneborg hus, att lyceet kunde i lokalen in-rymmas, lät Kejserliga Senaten, med bifall härtill, uppgöra berörda ritningar, hvilka den 21 Juni 1894 fastställdes jämte ett å 126,000 mark sig slutande kostnadsförslag. Den 1 Juni 1895 inflyttade lyceet i lokalen och vidtog i densamma med sin verksamhet vid nästföljande hösttermins ingång.

Den 20 Oktober 1893 beviljades ett anslag af 280 mark för grekisk-rysk religionsundervisning att på lyceets stat upptagas så länge behofvet deraf fortfore. Den 20 Juni 1895 beviljades 4,729 mark för anskaffande af gymnastikredskap och skolinventarier samt till bestridande af särskilda af läroverkets inflyttning i dess nya hus förorsakade utgifter. Från den 1 Juni 1896 utgår anslaget för ved och ljus, i stället för med 1,000 mark,

med 1,600 mark om året och från den 1 September 1896 ett årligt anslag af 200 mark för aflönande af gårdskarlar.

Lyceet besöktes under läseåren 1893—1896 af resp. 160, 165 och 182 elever.

Skolråd: Filosofiemagistern F. I. Färling (ordförande), filosofiemagistern K. G. Ollonqvist, pastorn L. W. Häggström, kollegan E. V. Selin och folkskoleinspektorn O. Lilius.

Elementarskolan med svenskt undervisningsspråk. Med utgången af läseåret 1894—1895 upphörde skolan med sin verksamhet. Jämlikt Ecklesiastik-expeditionens skrifvelse den 21 Maj 1895 uppfördes från den 1 September samma år på indragningsstat de vid skolan kvarstående kollegerne E. V. Selin och F. I. Färling, hvarjämte förordnades att skolans arkiv, bibliotek, läromateriel och hvad af dess inventarier befunnes användbart skulle till lyceet på orten öfverlemnas samt skolkassans kontanta behållning till Finlands skolfond inlevereras. Angående skolans stipendiefonder förordnade Kejserliga Senaten den 28 Maj 1895 att den under Domkapitlets i Åbo förvaltning stående fonden skulle enligt af Domkapitlet vidtagande åtgärd användas till förmån för någon annan läroanstalt i staden, samt att af de två öfriga fonderna den ena skulle öfverlämnas till finska lyceet, den andra, enligt af en af donatorerne uttalad önskan, till privata svenska samskolan på orten.

Skolan besöktes under läseåret 1893—1894 å två klasser af 8 och 1894—1895 å en klass af 4 elever.

Skolråd: Provincialläkaren, hofrådet K. P. Malmgren (ordförande), kommunalrådet R. Junnelius, justitierådmannen J. A. Hjorth, konsuln F. H. Malin och vicehäradshöfdingen F. L. Stolt.

Mariehamn.

Elementarskolan. Någon förändring i skolans lärarepersonal har icke inträffat. Rektorsvården har fortfarande handthafts af kollegan I. F. Bergroth.

Skolan besöktes 1893—1896 å de två af statsverket underhållna klasserna af resp. 20, 25 och 36 elever.

Skolråd: Vicekonsuln H. F. Tamelander (ordförande), stadsläkaren E. A. Tollet, häradskrifvaren E. Söderlund, navigationsläraren J. N. Schröder och handlanden F. Jaatinen.

Tavastehus.

Klassiska lyceet. Afsked beviljades från 1 September 1895 lärarinnan i tyska språket A. E. Tallqvist och den 7 derpåföljande December konstituerades till tysk språklärare filosofiekandidaten Axel Emil Rosendahl. På prof tillförordnade sångläraren Karl Ernst Eklund har under de två senaste läseåren åtnjutit tjänstledighet för studier och sångläraretjensten bestridts af biträdande kollegan A. Sieberg. Gymnastikläraretjensten har under hela den nu ifrågavarande tiden ej varit ordinariter besatt.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn K. O. Lindeqvist.

Den 6 November 1894 beviljades en förhöjning af 280 mark i det på lyceets stat upptagna arvodet 280 mark till aflönande af lärare i grekisk-ryska trosläran.

Elevernas antal utgjorde under de tre läseåren 1893—1896 resp. 235, 220 och 216.

Skolråd: Landskamreraren G. W. Liukkonen (ordförande), landssekreteraren K. Anthoni, kollegiirådet C. A. Bartram, pastorn A. O. Appelqvist och fängelsedirektören P. A. Brofeldt.

Tammerfors.

Reallyceum med finskt undervisningsspråk. Den 12 Mars 1894 utfärdades fullmakt för på två profår tillförordnade kollegan i svenska språket R. E. Saxén och den 28 Mars 1896, jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 16 Januari samma år, för gymnastikläraren J. L. Nordin å kollegatjensten i gymnastik. Sedan på prof tillförordnade lärarinnan i engelska språket E. Törngren den 5 September 1894 på begäran erhållit afsked, konstituerades till tjensten den 7 December 1895 Johanna Sofia Granström. Lärarinnan i sång V. A. Forsström afgick från början af läseåret 1896—1897 till en lärarinnetjenst vid seminariet i Brahestad.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Relander.

Den 10 Mars 1896 gillades och fastställdes af Kejserliga Senaten ritningar jämte ett å 38,600 mark sig slutande kostnadsförslag till utvidgning af reallyceets hus genom tillbyggnad af en ny fest- och gymnastiksal samt inredande af vaktmästarebostad i husets källarvåning.

Särskilda extra anslag hafva beviljats dels till inköp af behöfliga skolmöbler dels för den elektriska ljusledningen i lyceets lokaler.

Läroverket besöktes under de tre läseåren 1893—1896 af resp. 209, 220 och 224 elever.

Skolråd: Borgmästaren F. W. Procopé (ordförande), kommerserådet L. J. Hammarén, fabrikören H. Liljeroos och kommunalrådet C. V. Åkerlund.

Elementarskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 17 November 1894 utfärdades fullmakt för på prof tillförordnade kollegan i ryska och tyska språken V. Andelin. Sedan kollegan i matematik och naturalhistorie E. V. Emeleus på begäran erhållit afsked från den 1 September 1895, kommer tjänsten att fortfarande bestridas af vikarie, enligt Kejserliga Senatens förordnande den 7 Maj 1895. Sånglärarinnan V. A. Forsström har från början af läsåret 1896—1897 afgått till en lärarinnetjänst vid seminariet i Brahestad.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Dahlström.

Elevantalet uppgick läsåren 1893—1896 till resp. 33, 28 och 24.

Skolråd: Handlanden G. O. Sumelius (afiden), kaptenen F. Mörtengren (ordförande), pastorn F. O. Sandberg, bankkontorsföreståndaren J. W. Enqvist och filosofiemagistern A. Elving.

Wiborg.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Den 22 Februari 1894 afled lektorn i grekiska och latin C. Nylenius. Sedan franska språkläraren V. Lindeqvist, som icke tillträdtt tjänsten, utan med erhållet tillstånd tjänstgjort vid lyceets i Nikolaistad privata reallinie, konstituerats till läraretjänsterna i tyska och franska språken vid sistnämnda lyceum, utfärdades den 8 Juni 1896 konstitutorial å franska språkläraretjänsten för fru Berta Witting. Afsked beviljades på begäran lärarinnan i teckning Selma Schaffer från den 1 September 1896.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Bergroth.

På underdånig ansökning af stadsfullmäktige i Wiborg meddelades den 14 Juni 1894 nådigt tillstånd dertill, att reallinien vid svenska klassiska lyceet i Wiborg finge, i öfverensstämmelse med af stadsfullmäktige föreslagna lektionsplan, från och med följande läsårs början successivt utvidgas och för en tidrymd af tio år anordnas jemväl vid lyceets fyra högsta klasser, under vilkor att staden ej allenast i mån af behof för undervisningen å reallinien, vid hvilken lärare skola af Öfverstyrelsen tillförordnas, till läroverkets rektor utbetalar erforderliga medel, utan äfven anvisar, förutom möjligen behöflig skolmöbel, nödiga rum jämte uppvärmning och belysning för de af ifrågavarande realklasser, åt hvilka tilläfventyrs erforderligt utrymme icke kan i läroverkshuset beredas. Med anledning häraf anbefallde Kejserliga Senaten Öfverstyrelsen att inkomma med utlåtande, huruvida icke

vid lyceet ledigblifvande läraretjenster i latin borde, i likhet med hvad Kejserliga Senaten den 5 Februari 1890 förordnat beträffande enahanda tjänster vid klassiska lyceerna i Nikolaistad och det svenska i Uleåborg, tillsvidare lemnas obesatta. Till fullgörande häraf anmälde Öfverstyrelsen, att lediga lektorstjensten i latin och grekiska, enligt Kejserliga Senatens förordnande af den 10 Februari 1892, tillsvidare komme att af timlärare bestridas, samt hemställde, huruvida det icke, enär vid de två öfriga läraretjnesterna i latin, en lektors- och en kollegatjänst, för närvarande ordinarie innehafvare funnes, kunde tillåtas Öfverstyrelsen att framdeles, när ledighet vid dessa tjänster inträffade, inkomma med det förslag i ämnet, som af omständigheterna då kunde påkallas. Till denna Öfverstyrelsens framställning biföll Kejserliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen den 20 September 1894.

Anslaget till ved och belysning höjdes från den 1 September 1894 från 2,200 till 2,600 mark och den 28 Juni 1894 beviljades 2,399 mark för införande af vattenledning i skolans hus. För öfrigt ha tvenne mindre anslag beviljats till betäckande af uppkomna brister i nyssnämnda anslag och i skolkassan.

Under de tre läseåren 1893—1896 uppgick elevantalet till resp. 137, 149 och 150.

Skolråd: Professorn G. J. Strömborg (ordförande), kommerserådet V. Hackman, konsuln C. Borenius, hofrättsrådet A. Spåre och pastorn S. F. Gräsbeck.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. Å lediga lektorstjensten i matematik och fysik erhöll den 16 Februari 1894 filosofielicentiaten Uno Alfons Saxén fullmakt. Den 23 September 1894 afled kollegan i latin och finska språket A. E. Skogberg, hvarefter filosofiemagistern Emil Huhtinen den 18 April 1896 till tjensten befullmäktigades. Jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 16 Januari 1896 utfärdades den 4 April 1896 för gymnastikläraren M. F. Alfthan fullmakt å kollegatjensten i gymnastik.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Walle.

Lyceet besöktes läseåren 1893—1896 af resp. 186, 191 och 198 elever.

Skolråd: Hofrättsrådet D. W. Åkerman (ordförande), bankdirektören K. A. Castrén, lasarettsläkaren W. J. Starck, hofrättsextrafiskalen J. Zitting och kollegiiassessorn C. J. von Zweyberg (afviden).

Reallyceet med finskt undervisningsspråk. Vid det under utbildning varande läroverket tillkom från början af läseåret 1896—1897 en sjettem klass. Den 23 Maj 1895 afled kollegan i historie, geografi och finska språket

O. F. Hypén, och kommer tjensten att till den 1 Maj 1897 bestridas af vikarie. För öfrigt ha den tillsvidare qvarstående kollegatjensten i ryska och tyska språken vid förra elementarskolan samt läraretjensterna i religion, sång och gymnastik handhafts af vikarier. Rektor har fortfarande kollegan Zilliacus varit.

På framställning af Öfverstyrelsen lät Kejserliga Senaten uppgöra ritningar till nytt hus för reallyceet jämte ett å 184,900 mark sig slutande kostnadsförslag. Sedan nådigt tillstånd erhållits att för ändamålet använda sagda belopp, blef det nya huset genom Byggnadsöfverstyrelsens försorg uppfördt och från den 1 September 1896 till begagnande åt reallyceet öfverlemnadt. Förra elementarskolans, af reallyceet dittills begagnade hus har öfverlåtits åt finska fruntimmersskolan.

Särskilda extra anslag ha beviljats till inköp af läromateriel, skolmöbler, inventarier, renhållning af gård och gata m. m. äfvensom den 10 Juni 1896 anslag om 4,395 mark till införande af elektrisk ljusledning, 3,700 mark till inredning af särskild gymnastiksal och 5,113 mark till bekostande af vattenledning, gymnastikredskap m, m.

Eleventalet uppgick 1893—1896 å 5 klasser till resp. 110, 119 och 131.

Skolråd: Hofrättsrådet A. H. Snellman (ordförande), bankdirektören F. Heikel, stadsläkaren Th. Thesleff, målaremästaren G. Timonen och pastorn E. Fabritius.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Sedan Öfverstyrelsen, såsom ofvanför nämnts under svenska fruntimmersskolan i Åbo, medgifvit tjenstebyte mellan föreståndarinorna vid förberörda skola och svenska fruntimmersskolan i Wiborg, utfärdades den 21 Juli 1894 fullmakt för Inez Sofia Zilliacus å föreståndarinnebefattningen vid sistsagda skola.

Den 28 Juni 1894 beviljades ett extra anslag af 2,362 mark till införande af vatten- och afloppsledning i skolans hus.

I resolution den 23 Juli 1896 beviljade Kejserliga Senaten föreståndarinnan Zilliacus m. fl. tillstånd att i Wiborgs stad inrätta en enskild läroanstalt under benämning »Fortsättningskurser vid svenska fruntimmersskolan i Wiborg».

Elevernas antal utgjorde under läseåren 1893—1896 resp. 126, 128 och 131.

Skolråd: Landssekreteraren A. L. von Knorring (ordförande), statsrådinnan E. Frankenhäuser, professorskan Ch. Strömborg, bataljonsläkaren P. Collander och hofrättassessorn L. Godenhjelm.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Förändringar i lärarepersonalen hafva under nu ifrågavarande period icke inträffat.

Skolan inrymdes från början af läsåret 1896—1897 i reallyceets förra hus. För nödig utvidgning af detsamma beviljades ett anslag af 17,500 mark äfvensom 3,500 mark för införande af vattenledning.

Elevernas antal utgjorde under hvarje af de tre läsåren 1893—1896 resp. 163, 174 och 173.

Skolråd: Kollegiassessorn G. Z. Sandman (ordförande), kapellanen K. G. Sirén, hofrättsrådet E. Fabritius samt fruarna H. Winter och C. Åkerman.

Kotka.

Elementarskolan. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af den 5 September 1895 fann Kejserliga Senaten af förekommen anledning godt att för vinnande af tid och underlättande af skolans afsedda ombildning till femklassig samskola tillåta, att den för reallyceer den 7 Juni 1893 fastställda lektionsplan finge från och med läsårets början i skolan införas och qvinliga elever i densamma jemväl intagas. I nådigt bref den 29 Juli 1896 förordnades, att den i Kotka stad upprätthållna tvåklassiga elementarsskolan med blandadt, svenskt och finskt, undervisningsspråk skulle den 31 Augusti 1896 indragas och öfverlätas åt en förening, bildad inom kommunen under benämning »Kotkan suomalaisen yhteiskoulun kannattajayhdistys» för upprätthållande af detta läroverk. Tillika meddelades nådigt tillstånd att skolan finge omorganiseras och utvidgas till femklassig finskspråkig samskola med enahanda afslutade kurser, som följas vid de fem lägsta klasserna af statens reallyceer, samt föreningen åtnjuta årligt understöd ur allmänna medel att utgå i fem års tid från den 1 September 1896 med 3,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass eller inalles med 15,000 mark under vilkor, att elevantalet i medeltal uppginge till minst 12 på hvarje klass och att elevernas afgifter till skolan bestämdes enligt samma grunder som vid statsläroverken; för öfrigt skulle elementarskolans möbler, inventarier, undervisningsmateriel och bibliotek öfverlemnas till ännämnda förening att afgiftsfritt för samskolans behof användas.

Den 27 Januari 1896 beviljades 400 mark till bekostande af särskild undervisning i gymnastik för de qvinliga eleverna samt för qvinlig vård och tillsyn om dem, äfvensom 852 mark för inköp af särskilda nya skolmöbler och inventarier.

Den 7 Oktober 1896 förordnade Kejserliga Senaten att elementarskolans kassa, utgörande 699 mark 56 penni, skulle till Statskontoret inlevere-

ras för att i landets skolfond ingå samt skolans arkiv anförtros åt stadens magistrat äfvensom att kollegan Hj. Lilius skulle, räknadt från 1 September 1896, uppföras på indragningsstat.

Skolan besöktes under de tre läseåren 1893—1896 af resp. 16, 13 och 51 elever.

Skolråd: Konsuln W. Cadenius (ordförande), kronolänsmannen E. Sallmén och konsuln M. Südel.

S:t Michel.

Klassiska lyceet. Den 8 (20) Mars 1894 utnämndes i nåder lektorn J. H. Päivärinta till kyrkoherde i Lampis med rätt att genast tillträda pastoratet; den 29 Oktober 1895 utfärdades fullmakt för kollegan i svenska och finska språken vid lyceet F. H. Alopæus å lektorstjensten i religion, logik och finska språket. Den 26 Augusti 1894 afled lektorn i latin, rektorn M. G. Hackzell; då enkan och fem minderåriga barn erhållit 2 extra nådår, kommer tjensten att besättas först från den 1 Maj 1898. Till läraretjensten i tyska språket konstituerades den 13 Februari 1894 lärarinnan i franska språket vid lyceet J. M. S. Loenbom.

Att tillsvidare bestrida rektorsvården förordnade Kejserliga Senaten den 10 Mars 1896 lektorn A. G. Borg; till prorektor har Öfverstyrelsen förordnat lektorn Alopæus.

Lyceet besöktes under de tre läseåren 1893—1896 af resp. 127, 127 och 140 elever.

Skolråd: F. d. provincialläkaren H. G. Hällström (ordförande), lasarettsläkaren E. A. Hillbom, borgmästaren G. P. Alopæus, häradshöfdingen F. W. Hjelmman och pastorn K. G. Markkula.

Heinola.

Elementarskolan. Den 24 November 1894 afled kollegan E. G. L. Colliander och kommer, jämlikt Ecclesiastikexpeditionens skrifvelse den 1 April 1896, den af honom innehafda kollegatjensten i matematik och naturalhistorie att tillsvidare bestridas af vikarie. Den 18 Maj 1894 förordnades lärarekandidaten Adolf Severin Nylund att under två profår bestrida kollegatjensten i ryska och tyska språken, räknadt från den 1 September samma år. Den 16 November 1895 utfärdades konstitutorial för på prof tillförordnade sångläraren H. E. Cederblad. Gymnastikläraretjensten bestrides fortfarande af vikarie,

Rektorsvården har fortsättningsvis handhafts af kollegan Grönros.
Skolan besöktes läsåren 1893—1896 af resp. 57, 57 och 65 elever (gossar och flickor).

Skolråd: Häradshöfdingen A. E. Adler (ordförande), borgmästaren A. E. Andersson, provincialläkaren A. E. Jahnsson, kapellanen J. E. Laakso och rådmannen C. F. Aminoff.

Nyslott.

Reallyceet. Sedan Öfverstyrelsen medgifvit tjenstebyte mellan lektorerna J. Mustakallio i Nyslott och S. J. E. Lagus i Kuopio utfärdades för den senare den 17 April 1894 transportfullmakt å lektorstjensten i religion och svenska språket vid reallyceet i Nyslott. Från den 1 September 1895 afgick lektorn F. O. Rapola till lyceet i Björneborg, hvarefter fullmakt å lektorstjensten i historie, geografi och finska språket den 8 Juli 1896 utfärdades för filosofielicentiaten Karl Johan Jakob Forsman. Den 6 April 1896 afled lektorn i matematik, fysik och kemi K. A. Snellman. På prof tillförordnade kollegan i ryska språket I. A. V. Sevón erhöill fullmakt å tjensten den 8 Maj 1894. Läraretjensten i gymnastik har bestridts af vikarie.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Buddén.

Läroverket besöktes läsåren 1893—1896 af resp. 127, 127 och 118 elever.

Skolråd: Häradshöfdingen H. F. Forss (ordförande), kommunalrådet O. Hedlund, handlanden A. Auvinen, rådmannen J. Strömberg och borgmästaren A. E. Breitholtz.

Kuopio.

Klassiska lyceet. Den 17 April 1894 utfärdades transportfullmakt å lektorstjensten i religion, logik och svenska språket för lektorn vid reallyceet i Nyslott J. Mustakallio, som ingått tjenstebyte med lektorn i samma ämnen vid lyceet i Kuopio Lagus. Kollegan A. A. Bergroth afgick från den 1 September 1894 till en kollegatjenst vid finska lyceet i Åbo, och den 21 Juli 1894 hade fullmakt å kollegatjensten i matematik utfärdats för kollegan vid lyceet i Jyväskylä J. B. Ståhlberg, som tillträdde tjensten den 1 September 1895. På prof tillförordnade kollegan i ryska språket J. Friman afled den 8 Juni 1894 och till tjensten befullmäktigades den 4 Juli 1896 filosofiemagistern Juhana Pietari Tirkkonen. Å kollegatjensten i gymnastik utfärdades den 30 Juni 1896 fullmakt för fänriken Fredrik Wilhelm Favorin.

Den 21 Juni 1894 förordnade Kejserliga Senaten lektorn E. Winter att tillsvidare handhafva rektorsvården vid lyceet; till prorektor har af Öfverstyrelsen lektorn K. O. G. Hannikainen förordnats.

Elevernas antal uppgick under läseåren 1893—1896 till resp. 186, 191 och 190.

Skolråd: Biskopen G. Johansson (ordförande), domkapitelssekreteraren K. A. Herckman, kassören I. Niskanen, stadsläkaren J. V. Johnsson och häradshöfdingen A. F. Andersin.

Fruentimmersskolan. Den 22 Augusti 1895 afled kollegan i matematik och fysik O. R. W. Wallenius.

Skolan besöktes 1893—1896 af resp. 90, 87 och 75 elever.

Skolråd: Domprosten J. Schwartzberg, kollegan J. M. Salenius samt fruarna L. Kantele, E. Stenius (ordförande) och M. Canth.

Joensuu.

Klassiska lyceet. Den 11 November 1894 afled lektorn i latin E. Hertz, hvars efterlemnade enka och tre minderåriga barn erhållit ett extra nådår, så att tjensten kommer att besättas först från den 1 Maj 1897.

Sedan lärarinnan i franska språket M. Keinänen afgått till en lärarinnetjenst vid finska fruentimmersskolan i Åbo från början af året 1894, kunde tjensten under närmaste tid i följd af brist på kompetente sökande ej ordinariter besättas; den 30 November 1895 utfärdades konstitutorial å densamma för Eva Rosalie Collan.

Den 30 December 1894 förordnade Kejserliga Senaten kollegan D. A. Walle att tillsvidare handhafva rektorsvården vid lyceet; till prorektor har af Öfverstyrelsen lektorn K. L. Cannelin förordnats.

Den 4 Maj 1894 beviljades ett extra anslag af 8,559 mark för anskaffande af möbler och inventarier till det nyuppförda skolhuset, i hvilket lyceet under påföljande sommar inflyttade. Den 24 September 1896 beviljades 300 mark årligen för renhållning af lyceets gårdsplan jämte gatuandelar och uthus samt 200 mark i tillskott till vaktmästarens aflöning. Sedan extra anslag tvenne särskilda gånger beviljats till betäckande af uppkommen brist i anslaget till ved och belysning, utgår detta anslag från början af läseåret 1896—1897 med 2,000 i stället för 1,000 mark.

Lyceet besöktes läseåren 1893—1896 af resp. 134, 131 och 151 elever.

Skolråd: Forstmästaren O. Neovius (förut ordförande, numera bortflyttad), lagmannen V. Nystén, kommerserådet F. Neppenström, provincialläkaren K. B. Nohrström (ordförande) och f. d. provincialläkaren H. Hällström.

Nikolaistad.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Den 28 Februari 1894 afled lektorn i naturvetenskaperna G. E. Boehm; ett extra nådår har beviljats enkan och sju minderåriga barn.

Den 28 Mars 1894 utfärdades fullmakt för filosofiekandidaten Eliel Vest å en kollegatjänst i geografi och svenska språket. Den 25 Maj 1895 afled kollegan i ryska och läraren i franska språket, kollegiassessorn N. Hedvall. Från den 1 Januari 1897 transporterades kollegan i finska språket, lektorn A. R. Pelander till enahanda tjänst vid svenska klassiska lyceet i Åbo, där han äfven under året 1896 förrättade vikariatet vid tjänsten.

Den 28 Mars 1895 afled tyska språkläraren, f. d. lektorn, professorn J. O. I. Rancken, hvarefter å tjänsten konstitutorial utfärdades den 7 December 1895 för läraren i franska språket vid svenska lyceet i Wiborg K. V. G. Lindeqvist, som samma dag konstituerades äfven till fransk språklärare efter kollegan Hedvall.

Den 27 Oktober 1895 entledigades på begäran lektorn Almberg från rektorsvården, hvarjämte Kejserliga Senaten till rektor förordnade lektorn Rosenqvist.

Den 11 Februari 1896 beviljades ett extra anslag af 2,197 mark till reparation af skolmöblerna och anskaffande af gymnastikredskap.

Lyceet besöktes under läsåren 1893—1896 af resp. 210, 221 och 222 elever.

Skolråd: Hofrättsassessorerne C. Carp (ordförande), A. Tujulin och J. A. Rehnström, borgmästaren V. Cajanus och stadsläkaren K. K. Ekholm.

Reallyceet med finskt undervisningsspråk. Fullmakter hafva utfärdats den 8 December 1894 för filosofiekandidaten Lars Johannes Ingman å lektorstjänsten i religion och finska språket samt för lektorn vid finska lyceet i Uleåborg filosofielicentiaten P. A. Heinrichius å lektorstjänsten i matematik, fysik och kemi, hvilka tjänster tillträdde vid utgången af läsåret 1894—1895. De äfvenledes nyinrättade lektorstjänsterna i franska och tyska språken äfvensom i naturalhistorie och geografi sakna tillsvidare ordinarie innehafvare.

Vidare hafva fullmakter utfärdats den 1 December 1894 för filosofiemagistern Emil Nordqvist å kollegatjänsten i ryska språket och den 7 Juli 1896 för Erik Johannes Wasenius å kollegatjänsten i gymnastik. Konstitutorial utfärdades den 19 Augusti 1896 för på prof tillförordnade läraren i teckning och kalligrafi artitekten Alfred Wilhelm Stenfors.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Levón.

I nådigt bref den 13 September 1894 förordnades, med föranledande af en genom läroverkets skolråd hos Öfverstyrelsen gjord framställning, att eleverna å klasserna VI--VIII skulle, sedan den af Kejserliga Senaten den 7 Juni 1893 fastställda lektionsplanens tillämpande fortskridit till förstnämnda klass, medgifvas frihet att utbyta franska och engelska språken samt teckning emot latin samt att dylikt utbyte å sjette klassen finge ega rum i händelse minst fem elever dertill anmälde sig, men att deremot elev, som å sjette klassen sålunda inkommit å den klassiska linien, vore berättigad att å sjunde och åttonde klasserna enligt samma linie fortsätta sin kurs utan afseende å antalet elever, som i densamma deltog, allt med vilkor och under förutsättning att någon statsutgift häraf icke föranleddes; och förordnades slutligen, att denna anordning komme att gälla till en början under fem läseår. I skrifvelse från Ecklesiastikexpeditionen af samma dag föreskref Kejserliga Senaten, att kostnaden för den sålunda till införande medgifna latinlinien, hvilken kan komma till stånd från början af läseåret 1898—1899, skall bestridas ur räntemedlen å Baeckska donationsfonden.

Stat har fastställts särskildt för hvarje läseår, och från början af läseåret 1896—1897 upptogs i denna ett anslag af 280 mark om året för bekostande af grekisk-rysk religionsundervisning. För öfrigt hafva extra anslag särskilda gånger beviljats för inköp af skolmöbler, inventarier och läromateriel, äfvensom för införande af elektrisk belysning i skolhuset m. m.

Sedan ur landets skolfond i nåder anslagits 180,000 mark till uppförande af byggnad för reallyceet å den af stadsfullmäktige dertill upplåtna tomt, gillade och fastställde Kejserliga Senaten den 6 Maj 1896 af Byggnadsöfverstyrelsen för ändamålet uppgjorda ritningar och anbefallde samma öfverstyrelse att låta utföra arbetet.

Läroverket besöktes under hvarje af de tre läseåren 1893—1896 af resp. 135, 143 och 171 elever.

Skolråd: Lyceilektorn Hj. Hjelt (ordförande), kommercerådet C. J. Hartman, bataljonsläkaren E. E. Pfaler, hofrättsnotarien O. J. Revell och fabrikören A. Sandman.

Fruentimmersskolan. Den 7 Februari 1896 utfärdades fullmakt för på prof tillförordnade lärarinnan i franska språket Emmy Sofia Streng.

Från den 1 September 1894 beviljades nådigst en förhöjning af 200 mark i vaktmästarens aflöning. För öfrigt hafva särskilda extra anslag beviljats, bland annat för fyllande af uppkommen brist i anslaget till ved och

belysning, hvilket anslag från den 1 September 1895 höjdes från 800 till 2,000 mark om året.

Elevernas antal utgjorde under hvarje af de tre läseåren 1893—1896 resp. 150, 141 och 136.

Skolråd: Provincialläkaren L. Runeberg (ordförande), sjökaptenen K. Liljeqvist samt fruarna I. Kihlman, A. Bruun och G. Runeberg.

Kristinestad.

Elementarskolan. Den 15 Juli 1894 afled sångläraren J. M. Lundberg och från den 1 September 1896 afgick t. f. kollegan A. L. Öhberg till en kollegatjänst vid reallyceet i Åbo. Rektor har fortfarande kollegan Holmberg varit.

Elevantalet uppgick läseåren 1893—1896 till resp. 17, 18 och 22.

Skolråd: Kommerserådet E. A. Tötterman (ordförande), stadsläkaren E. Wendelin samt handlandene A. Carlström och G. Hydén.

Jakobstad.

Elementarskolan. Förändringar i lärarepersonalen ha icke inträffat. Rektorsvården har fortfarande handhåfts af kollegan J. O. Nordman.

Sedan stadsfullmäktige i Jakobstad i underdånighet anhållit om tillstånd att öfvertaga den med en privat tredje klass utvidgade tvåklassiga elementarskolan å orten och omorganisera och utvidga densamma till ett femklassigt realläroverk med gemensam undervisning för gossar och flickor, meddelades det ansökta tillståndet i nådigt bref den 5 September 1895, hvarmedelst förordnades att elementarskolan skulle, räknadt från den 31 Augusti samma år, indragas och jämte möbler, inventarier, undervisningsmateriel och bibliotek öfverlätas åt staden, som för det nya läroverkets upprätthållande hugnades med årligt understöd ur allmänna medel att i tio års tid från den 1 September 1895 utgå till belopp af 3,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass, eller med inalles 15,000 mark, och under läseåret 1895—1896 för tre klasser. Den 23 derpåföljande Oktober förordnade Kejserliga Senaten att kollegerne J. O. Nordman och J. A. Bergman skulle, räknadt från läseårets början, uppföras på indragningsstat.

Elevantalet har läseåren 1893—1895 utgjort resp. 26 och 28.

Skolråd: Kontraktprosten V. L. Helander (ordförande), kommerserådet O. A. Malm och stadsläkaren G. F. Borg.

Gamlakarleby.

Elementarskolan. Förändringar i lärarepersonalen ha icke inträffat. Kollegan Sandelin har fortfarande kandhaft rektorsvården. Framdeles ledig blifvande tjänster komma, jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 1 April 1896, att tillsvidare icke ordinariter besättas.

Skolan besöktes läseåren 1893—1896 af resp. 36, 36 och 37 elever.

Skolråd: Kapellanen J. R. Forsman (ordförande), apotekaren F. Löfhjelm, häradshöfdingen K. J. Swahn, rådmannen E. Silén och provincialläkaren E. F. Staudinger.

Jyväskylä.

Klassiska lyceet. Från den 1 September 1895 afgick kollegan i matematik och naturalhistorie J. B. Ståhlberg till en kollegatjänst vid lyceet i Kuopio. Den 9 Maj 1896 utfärdades fullmakt för gymnastikläraren G. A. Stooré å kollegatjänsten i gymnastik.

Den 24 September 1896 entledigades af Kejsrerliga Senaten på begäran lektorn K. H. Kahelin från rektorsbefattningen, hvilken lektorn O. A. Forsström förordnades att tillsvidare handhafva.

Extra anslag har beviljats till inköp af nya skolmöbler.

Lyceet besöktes under hvarje af de tre läseåren 1893—1896 af resp. 139, 146 och 153 elever.

Skolråd: Hofrådet A. W. von Zweyberg (ordförande), fru M. Schildt, stadsläkaren H. E. Nilsson, kyrkoherden F. E. Cleve och borgmästaren A. Aejmelæus.

Fruntimmersskolan. Från den 1 September 1896 afgick lärarinnan i franska språket K. Palmros till en lärarinnetjänst vid finska fruntimmersskolan i Åbo.

Skolan besöktes under hvarje af de tre läseåren 1893—1896 af resp. 57, 58 och 64 elever.

Skolråd: detsamma som för lyceet.

Uleåborg.

Klassiska lyceet med svenskt undervisningsspråk. Den 15 Maj 1894 afled kollegan i historie, geografi och naturalhistorie H. S. Zidbäck och till tjänsten befullmäktigades den 23 Juni 1896 filosofielicentiaten Johan Evert Ros-

berg. Sedan afsked med full pension från den 1 September 1895 beviljats kollegan i svenska och finska språken J. G. Albert Saxbäck, erhöill filosofiemagistern Juho Fredrik Ollinen den 18 April 1896 fullmakt å tjensten. På grund af Ecklesiastikexpeditionens skrivelse den 16 Januari 1896 utfärdades den 4 derpå följande April fullmakt å kollegatjensten i gymnastik för A. H. Blankett, som efter uttjenta profår den 16 Januari 1894 konstituerats till gymnastiklärare. Kollegan i latin E. A. Löwenmark har under hela den ifrågavarande tiden för sjuklighet åtnjutit tjänstledighet.

Den 7 November 1893 afled sångläraren A. B. Kunelius och den 12 Mars 1895 lärarinnan i teckning Ch. E. Lundström. Konstitutorial utfärdades å sångläraretjensten den 12 Mars 1894 för Berndt Mikael Nyberg och å läraretjensten i teckning den 7 December 1895 för lärarinnan vid lyceet i Borgå H. K. Ahlman.

Lektorstjensten i latin skötes fortfarande af vikarie.

Rektorsvården har fortsättningsvis handhafts af lektorn Törngren. Till prorektor förordnade Öfverstyrelsen den 19 December 1893 lektorn i religion m. m. G. A. Wænerberg.

Emedan de statsverket tillhöriga skolbyggnaderna i Uleåborg genom tillbyggnad och nyinredning så förändrats sedan tiden för deras brandförsäkring, att det icke vore möjligt afgöra hvad af det försäkrade kvarstode och till hvilka delar byggnaderna icke vore brandförsäkrade, biföll Kejserliga Senaten den 12 Juli 1895 till gjord framställning derom, att ny värdering i afseende å brandförsäkring finge anställas.

Den 12 Juli 1895 anbefalldes Kejserliga Senaten Byggnadsöfverstyrelsen att i enlighet med ett å 14,000 mark sig slutande kostnadsförslag låta utföra byggnadsarbetet till en skild gymnastiksal för lyceet och den 10 Juni 1896 förordnades att förfärdigandet af redskap och inventarier för lyceets under byggnad varande gymnastiksal skulle genom Fångvårdsstyrelsen öfverlemnas åt tukthuset i Åbo.

Lyceet besöktes läsåren 1893—1896 af resp. 104, 111 och 114 elever.

Skolråd: Öfversten E. Furuhjelm (ordförande), vicekonsuln L. Candelin, stadsläkaren S. A. Granberg, apotekaren R. E. Westerlund och landskamreraren J. G. Hortling.

Klassiska lyceet med finskt undervisningsspråk. Sedan Öfverstyrelsen på gjord ansökan den 13 Oktober 1893 medgifvit utbyte af undervisningsskyldighet mellan lektorerna A. O. Forsman och E. J. Tammelin samt den senare från början af läsåret 1894—1895 afgått till en lektorstjenst vid lyceet i Björneborg, utfärdades den 5 Februari 1895 fullmakt å lektorstjensten i latin för filosofiemagistern Wilhelm Nordlund. Från början af läsåret

1895—1896 afgick lektorn i matematik och fysik P. A. Heinricius till en lektortjänst vid reallyceet i Nikolaistad.

Den 7 Februari 1894 erhöll kollegan i matematik K. H. Wettersten afsked med full pension och den 4 Maj 1895 befullmäktigades till tjensten filosofiexamistern Veli Gustaf Ivar Eurén.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Rosendal.

På af läroverkets skolråd gjord underdånig ansöknings, tillät Kejsersliga Senaten den 19 Augusti 1896, att en reallinie finge under påföljande läseår anordnas till 5:te klassen med vilkor att de personer, som förbundit sig att ansvara för kostnaden, månatligen till rektor inbetalade det erforderliga beloppet, efter beräkning af 140 mark för veckotimme i året.

Särskilda extra anslag ha beviljats för bekostande af några mindre ändringar i skolhusets inredning.

Lyceet besöktes under de tre läseåren 1893—1896 af resp. 193, 203 och 210 elever.

Skolråd: Landssekreteraren V. E. Liljeblad (ordförande), provincialläkaren K. Relander, kommunalrådet K. R. Åström och pastorn W. G. Aulin.

Fruentimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 5 December 1893 utfärdades fullmakt för Adèle Sundborg å lärarinnetjensten i franska språket och handarbeten. Den 28 Augusti 1895 beviljades kollegan i matematik och naturkunnighet Pauline Hållfors på begäran afsked med pension.

Sedan sångläraren A. B. Kunelius den 7 November 1893 affidit, utfärdades den 12 Mars 1894 konstitutorial å sångläraretjensten för Berndt Mikael Nyberg.

Skolan besöktes under läseåren 1893—1896 af resp. 95, 87 och 80 elever.

Skolråd: Handlanden K. A. Snellman (ordförande), bataljonsläkaren O. V. Moberg, samt fruarna R. Snellman, A. Borg och M. Candelin.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Den 8 Oktober 1895 afled lärarinnan i franska språket, geografi och historisk läsning Naima Lundström och den 16 Maj 1896 utfärdades fullmakt å en lärarinnetjänst i geografi och franska språket för Anna Emilia Hägg.

Lärarinnan i teckning och kalligrafi Charlotta Elisabeth Lundström afled den 12 Mars 1895 och till tjensten konstituerades den 7 December samma år Helmi Katarina Ahlman.

Extra anslag har beviljats till inköp af särskilda skolmöbler och inventarier.

Elevantalet uppgick under läseåren 1893—1896 till resp. 114, 117 och 123.

Skolråd: Prosten W. Wallin (ordförande), lasarättsläkaren K. J. von Fieandt, fruarna E. von Fieandt, M. Kivijärvi och L. Hällfors.

Brahestad.

Elementarskolan. Förändringar i den ordinarie lärarepersonalen ha icke inträffat. Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan H. A. Ingman. Såsom biträdande kollega är tillsvidare tillförordnad läraren Oskar Emil Lindeqvist. Framdeles ledigblifvande läraretjenster skola, jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 1 April 1896, tillsvidare icke ordinariter besättas.

I nådigt bref den 20 Juni 1895 förordnades att jämväl flickor finge från nästföljande läseårs början intagas såsom elever i skolan, med skyldighet för dem att erlagga samma terminsavgifter, som äro fastställda för fruntimmersskolorna i landsorten, äfvensom att ett anslag af 500 mark skulle å skolans stat uppföras för nämnda elevers undervisning i gymnastik samt för qvinlig tillsyn och vård om dem; allt under förutsättning, att staden likaledes med 500 mark bidroge till de årliga utgifterna för sagda ändamål.

Elevernas antal utgjorde under de tre läseåren 1893—1896 resp. 31, 31 och 45.

Skolråd: Borgmästaren A. Luoma (ordförande), provincialläkaren J. Martola, handlanden K. A. Almgren, bagaremästaren C. P. Kokkare och apotekaren A. Tennander.

Kajana.

Elementarskolan. Jämlikt nådigt bref af den 5 September 1895, förklarades skolan indragen från nästföregående läseårs utgång den 31 Augusti 1895 och öfverläts jämte möbler, inventarier, undervisningsmateriel och bibliotek åt staden Kajana, som tilläts att omorganisera och utvidga densamma till femklassig, för gossar och flickor gemensam kommunal- eller realskola, vid hvilken jämväl en klassisk linie finge sålunda anordnas, att undervisning i latin infördes å andra och tredje klasserna i utbyte mot tyska, handarbete och teckning. För kommunalskolans upprätthållande hugnades staden med årligt understöd ur allmänna medel under tio års tid,

räknadt från den 1 September 1895, efter beräkning af 3,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass eller med inalles 15,000 mark, samt berättigades af Kejsersliga Senaten att till den 1 September 1899 hyresfritt begagna det för statens elementarskola till sagda tid upphyrda skolhuset. Till beko-stande af den fakultativa latinundervisningen å 2:dra och 3:dje klasserna beviljades derjämte ett understöd ur Baeckska donationsfonden för inalles 13 timmar i veckan med 1,820 mark, dock med vilkor att å 2:dra klassen minst fem elever begagnade sig af nämnda undervisning. Den 20 Augusti 1896 har Kejsersliga Senaten tillåtit att sagda understöd finge utgå äfven för tre elever å 2:dra klassen.

Den 19 November 1895 förordnades att kollegerne H. A. Ticcander och R. W. Lindgren skulle uppföras på indragningsstat från den 1 September samma år.

Elevantalet uppgick läsåren 1893—1895 till resp. 15 och 14.

Skolråd: Sågförvaltaren J. D. Ikonen (ordförande), rådmännen A. Rimpiläinen och A. Tervo, apotekaren G. Granberg samt handlanden C. P. Bergh.

Torneå.

Elementarskolan. Den 9 Januari 1894 utfärdades konstitutorial för på prof tillförordnade lärarinnan i kalligrafi och teckning H. M. Björkman.

Afsked beviljades den 5 September 1894 lärarinnan i tyska språket A. M. C. Martola, född Simelius, och till tjensten konstituerades den 16 April 1895 Edith Elisabeth Kantele, född Kuhlman, förut lärarinna i S:t Michel. Framdeles ledigblifvande läraretjenster komma, jämlikt Ecklesiastikexpeditionens skrifvelse den 1 April 1896, att tillsvidare icke ordinariter besättas.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Nordberg.

Skolan har under de tre läsåren 1893—1896 besökts af resp. 71,60 och 45 elever (gossar och flickor).

Skolråd: Apotekaren F. G. Borg (ordförande), häradshöfdingen K. J. Boström, kyrkoherden J. Granö, stadsläkaren E. A. Kalm och folkskolläraren F. W. Jernstedt.

III. Privata skolor.

Helsingfors.

Den 17 Oktober 1894 beviljades i nåder för upprätthållande af *Nya svenska samskolan* fortfarande statsunderstöd att, räknadt från den 1 Sep-

tember 1894, utgå i fem år efter beräkning af 2,000 mark för den lägsta och 2,500 mark för enhvar af de fyra följande klasserna II—V vid skolan, eller med tillhoppa 12,000 mark. Elevantal 1893—1896: 249 (112 gossar och 137 flickor), 264 (121 gossar och 143 flickor), 281 (127 gossar och 154 flickor).

Den 17 Oktober 1894 beviljades i nåder för skolföreståndarinnan *Hilja Tavaststjernas* privata *fruntimmersskola* med svenskt undervisningsspråk fortfarande understöd, efter beräkning af 1,000 mark för hvarje af skolans tre lägre och 1,500 mark för enhvar af dess fyra högre klasser, med tillhoppa 9,000 mark om året att utgå i tre års tid, räknadt från den 1 September 1894, med vilkor att elevernas afgifter till skolan bestämdes till minst samma belopp som i statens läroverk. Elevantal 1893—1896: 127, 100 och 88.

Den 23 Oktober 1894 förklarades *finska samskolan* berättigad att till Universitetet dimittera sina elever, såvidt desamma varda till inträde vid Universitetet berättigade.

Den 20 December 1894 meddelades lärarinnan *Elli Hertz* tillstånd att inrätta en treklassig skola, benämnd *Suomalainen Alkeiskoulu*, med ändamål att *förbereda* elever till inträde i fruntimmersskolor, samskolor och lyceer.

Den 8 Augusti 1895 erhöll privatlärarinnan *Thyra Eugenia Albrecht* tillstånd att inrätta och upprätthålla en svensk treklassig för gossar och flickor gemensam skola, med uppgift att *förbereda* elever till inträde vid elementarläroverken.

Den 13 Mars 1894 meddelade Öfverstyrelsen fröken *Dagmar Neovius* tillstånd att fortsättningsvis upprätthålla den tvåklassiga *förberedande skola*, som jämlikt Kejserliga Senatens resolution den 30 Mars 1889 öppnats och föreståtts af lärarinnan H. Alfthan.

Borgå.

Den 17 Oktober 1894 beviljades i nåder föreståndaren för privata *fruntimmersskolan*, lektorn *J. E. Strömborg* fortsatt understöd för skolans upprätthållande efter beräkning af 1,000 mark för hvardera af skolans två lägre och 1,500 mark för hvardera af dess två högre klasser, eller med tillhoppa 5,000 mark om året, att utgå i tio års tid, räknadt från den 1 September 1894. Elevantal 1893—1896: 109, 89, 76.

Den 27 September 1895 meddelades domkapitelsassessorn A. V. Lyra m. fl. tillstånd att inrätta en åttaklassig *finskspråkig samskola*, hvars kurser komme att motsvara reallyceernas läroplan och samma höst skulle öppnas med en klass och derefter årligen klass för klass utvidgas.

Angående den privata reallinien till de fyra högsta klasserna af lyceet finnes ofvanför under nämnda läroverk meddeladt.

Lovisa.

Den 8 Augusti 1895 tillät Kejserliga Senaten, på derom af stadsfullmäktige gjord underdånig ansökning, att *elementarskolan* finge från följande läseårs början på kommunens bekostnad utvidgas med en *femte klass*, å hvilken den för motsvarande klass vid statens reallyceer enligt Kejserliga Senatens bref af den 13 December 1883 gällande lektionsplan skulle tillämpas och med vilkor att den blifvande klassen ställdes under Öfverstyrelsens för skolväsendet samt vederbörande rektors inseende.

Ekenäs.

Den 22 Januari 1895 meddelade Kejserliga Senaten tillstånd till privata *fruntimmersskolans* utvidgande från följande läseår med en femte klass. Elevantal 1893—1896: 28, 33 och 46.

Den 22 September 1896 meddelade Öfverstyrelsen, på derom gjord anhållan, direktionen för privata fruntimmersskolan tillstånd att öfvertaga och underhålla den tvåklassiga *förberedande skola*, som privatlärarinnan I. Granqvist på grund af Kejserliga Senatens resolution den 15 Juli 1890 i Ekenäs stad inrättat.

Hangö.

Den 12 November 1895 tillät Kejserliga Senaten att den på grund af Kejserliga Senatens resolution den 12 Augusti 1891 inrättade privata samskolan, hvilken varit afsedd att organiseras till fyraklassig, finge omorganiseras till en femklassig *borgareskola*, gemensam för gossar och flickor, med samma lektionsplan och lärokurser, som äro fastställda för de fem första klasserna af statens reallyceer; och förunnades Hangö stad i nåder ett statsunderstöd efter beräkning af 3,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass, eller med tillhoppa 15,000 mark om året, att utgå i tio års tid, räknadt från den 1 September 1894. Elevantal 1894—1896: 42 (17 gossar och 25 flickor), 51 (20 gossar och 31 flickor).

Åbo.

Den 29 Augusti 1895 meddelades en för ändamålet bildad förening tillstånd att inrätta och upprätthålla ett *finskt fortbildningsläroverk*, hvarjämte ingifvet förslag till stadgar för föreningen fastställdes.

Den 23 Juli 1896 erhöillo föreståndarinnan G. Frietsch, senatoren friherre S. V. von Troil, guvernören W. von Kræmer m. fl. tillstånd att i anslutning till *svenska fruntimmersskolan* inrätta tre privata *fortsättningsklasser* för att lemna i främsta rummet denna skolas elever, men äfven andra som genomgått fullständig fruntimmersskolekurs, tillfälle att utvidga och befästa sina kunskaper eller bereda sig för studier vid Universitetet.

Den 19 Januari 1894 förklarades den såkallade *Heurlinska skolan*, på anhängan af dess nuvarande föreståndarinna Alma K. Lilius, berättigad att till Universitetet dimittera sina elever, såvidt desamma varda till inträde vid Universitetet berättigade. Skolan besöktes 1893—1896 af 126, 130 och 128 elever.

Den 19 November 1895 beviljades enahanda rättighet för *svenska samskolan*, för hvars upprätthållande den 12 i samma månad i nåder beviljats ett understöd af 12,000 mark om året, efter beräkning af 2,000 mark för den lägsta och 2,500 mark för enhvar af de fyra följande klasserna II—V, att utgå i tio års tid från den 1 September 1894. Elevantal 1893—1896: 130 (51 gossar och 79 flickor), 145 (58 gossar och 87 flickor), 137 (54 gossar och 83 flickor).

Björneborg.

Den 12 November 1895 förunnades i nåder *svenska samskolans* aktiebolag statsunderstöd för upprätthållande af sagda skola att, räknadt från läseårets början den 1 September 1894, utgå i tio års tid, efter beräkning af 2,000 mark för den lägsta och 2,500 mark för enhvar af de fyra följande klasserna II—V, eller inalles med 12,000 mark om året, samt derutöver för underhåll af de två återstående klasserna af den utaf bolaget öfvertagna fruntimmersskolan under nästföregående läseår 3,200 och under då pågående läseår 2,000 mark för den ensam återstående femte klassen. Elevantalet vid samskolan 1893—1896: 65 (18 gossar och 47 flickor), 80 (25 gossar och 55 flickor), 110 (29 gossar och 81 flickor).

Den 12 November 1895 beviljades i nåder direktionen för privata *finska fruntimmersskolan* för skolans fortfarande upprätthållande understöd af allmänna medel, efter beräkning af 1,000 mark för hvardera af de två lägsta klasserna, 1,500 mark för såväl tredje som fjerde samt 2,000 mark för femte klassen, eller tillhopa 7,000 mark, att utgå i tio års tid från den 1 September 1895, med vilkor att elevernas skolaafgifter bestämdes enligt samma grunder och till minst samma belopp som vid statens fruntimmersskolor. Elevantal 1893—1896: 97, 107 och 107.

Angående den privata reallinien till lyceets fyra högsta klasser finnes ofvanför under nämnda läroverk meddeladt.

Nystad.

Angående elementarskolans indragning och öfvertagande af stadskommunen för att ombildas till *kommunalskola* är ofvanför redogjort.

Raumo.

Den 20 September 1894 erhöll föreståndaren för privata borgare- och realskolan filosofiemagistern Volter Högman tillstånd att inrätta en treklassig *förberedande skola*, afsedd att bibringa eleverne de för inträde i förstnämnda skola erforderliga insigter.

Den 29 Maj 1895 fastställdes förslag till stadgar för femklassiga *lyceet för gossar och flickor*, såsom den kommunala real- och borgareskolan numera benämnas, och den 20 Augusti 1896 beviljades för bekostande af undervisning i latin ur Baeckska donationsfonden 2,800 mark om året efter beräkning af 18 timmars undervisning och 2 timmars rättande af scripta, räknadt från början af läsåret 1896—1897, med vilkor att bidraget får utgå för den lägsta af de klasser, där undervisning meddelas i latin, endast i händelse minst tre elever å sagde klass begagna sig af denna undervisning. Elevantal 1893—1896: å en klass 40 (22 gossar och 18 flickor), å två klasser 62 (36 gossar och 26 flickor), å tre klasser 90 (44 gossar och 46 flickor).

Mariehamn.

Den 10 Oktober 1894 beviljades i nåder för upprätthållande af den privata treklassiga skola för gossar och flickor, hvilken, jämlikt Kejserliga Senatens resolution den 16 Juni 1892, öppnats såsom *fortsättningsklasser till elementarskolan* understöd ur allmänna medel efter beräkning af 3,000 mark för hvarje klass, eller med tillhoppa 9,000 mark om året, att utgå i fem års tid, räknadt från den 1 September 1894, med vilkor att elevernas terminsavgifter bestämdes efter samma grunder och till minst samma belopp som i statens läroverk.

Tavastehus.

Den 17 Oktober 1894 förnyades i nåder för ytterligare tio år, räknadt från den 1 September 1894, det statsunderstöd, som åtnjutits af *finska fruntimmersskolan* med inalles 8,000 mark årligen; såsom vilkor fastställdes att elevernas skolavgifter skulle bestämmas till minst samma belopp som vid statens skolor. Elevantal 1893—1896: 105, 105 och 117.

Den 16 Januari 1894 meddelade Öfverstyrelsen fröknarna A. Monthén och A. Lampén tillstånd att öfvertaga den treklassiga *förberedande skola*, till hvars inrättande tillstånd den 17 December 1889 meddelats fröken H. Blomstedt.

Tammerfors.

Sedan Öfverstyrelsen den 7 Februari 1893 beviljat lärarinnan Alfhild Stolpe rättighet att öfvertaga den af kollegerne J. Stolpe och F. E. Jernberg inrättade och uppehållna *svenska fruntimmersskolan*, erhöll föreståndarinnan Stolpe genom nådig resolution af den 12 November 1895 fortfarande statsunderstöd att, räknadt från den 1 September 1895, utgå med 5,000 mark om året under högst fem år. Elevantal 1893—1896: 40, 39 och 33.

Äfvenledes den 12 November 1895 beviljades i nåder för *finska fruntimmersskolan* förnyadt understöd till samma belopp som förut, eller inalles 8,000 mark om året i tio års tid, räknadt från den 1 September 1895. Elevantalet 1893—1896: 148, 160 och 184. — Den 23 Juli 1896 erhöll en för ändamålet bildad garantiförening tillstånd af Kejserliga Senaten att vid skolan upprätthålla tre *fortsättningsklasser*.

Den 28 Maj 1895 biföll Kejserliga Senaten en af filosofiemagistern A. Elving och gårdsegaren K. Hakulin jämte tolf andra Tammerfors stadsboer i underdånighet gjord anhållan om tillstånd att inrätta ett för gossar och flickor gemensamt *femklassigt lyceum* jämte en af tre klasser bestående *förberedande skola*, hvilket läroverk skulle hafva svenskan till undervisningsspråk och benämnas »Svenska samskolan i Tammerfors» samt eventuellt kunna utvidgas till ett fullständigt åttaklassigt lyceum.

Den 29 Maj 1895 meddelade Kejserliga Senaten, på gjord underdånig ansökning af järnvägläkaren N. G. Durchman, bankdirektören A. Genetz m. fl., tillstånd för dem att inrätta en för gossar och flickor gemensam *nio-klassig, till Universitetet ledande skola* med finskt undervisningsspråk.

Wiborg.

Den 23 Juli 1896 beviljade Kejserliga Senaten föreståndarinnan I. Ziliacus m. fl. tillstånd att inrätta en enskild läroanstalt under benämning *Fortsättningskurser vid svenska fruntimmersskolan i Wiborg* och med ändamål att bereda elever, som genomgått denna eller annan likartad skola eller annars pröfvades ega tillräckliga kunskaper, tillfälle att utvidga sina kunskaper i särskilda ämnen eller förbereda sig för universitetsstudier.

Angående inrättandet af en af staden Wiborg bekostad reallinie till det svenska lyceets fyra högsta klasser är ofvanför under nämnda läroverk redogjort.

Fredrikshamn.

Den 21 Juni 1894 tillät Kejserliga Senaten kapellanen O. Ingman, lektorn E. Genetz m. fl. Fredrikshamns stadsboer att inrätta och upprätthålla en *finsk femklassig realskola* med afslutade kurser gemensam för gossar och flickor, hvilken skulle motsvara de fem lägre klasserna i statens reallyceer och öppnas med en första klass den 1 September 1894 samt derefter år för år tillväxa med en klass.

Den 12 November 1895 förunnades i nåder Fredrikshamns stad för tio års tid, räknadt från den 1 September 1895, understöd ur allmänna medel ej allenast för upprätthållande af de fem lägre klasserna af en tillernad *svenskspråkig kommunal samskola*, efter beräkning af 3,000 mark för hvarje klass eller med inalles 15,000 mark om året, utan äfven för underhåll af de då återstående sex högre klasserna af det af staden öfvertagna reallyceet, efter samma beräkning som förut eller af 2,500 mark för tredje klassen och 3,000 mark om året för enhvar af de fem högre klasserna, att utgå under läseåret 1895—1896 med inalles 17,500 mark, hvarefter understödets belopp för följande läseår 1896—1897 skulle minskas med 2,500 mark och för hvarje påföljande år med 3,000 mark, intill dess understödet sålunda upphört, allt under förutsättning och med vilkor, att i händelse elevantalet på någon af reallyceets klasser något år nedgår till tre eller derunder, understöd för denna klass då icke eger rum.

I resolution af samma dag tillät Kejserliga Senaten Fredrikshamns stadskommun att ombilda de af staden öfvertagna reallyceet och fruntimmersskolan till en svenskspråkig, till Universitetet ledande samskola, omfattande en förberedande och åtta egentliga skolklasser, samt förordnade, att det statsbidrag, som den 28 Augusti 1890 beviljats för den då af stadskommunen öfvertagna fruntimmersskolan, skulle indragas sålunda, att det samma från då pågående läseårs början med 3,000 mark upphörde för de två lägsta klasserna och följande tre läseår successivt för enhvar af de högre klasserna med 2,000, 2,500 och 2,500 mark. Elevantal 1893—1896, vid reallyceet: 55, 54 och 38; vid fruntimmersskolan: 64 och 61 (uppgift saknas för 1895—1896).

Willmanstrand.

Den 14 September 1893 tillät Kejserliga Senaten att fyrklassiga *real- och borgareskolan* organiserades såsom *femklassig*, sedan staden för den tiller-

nade femte klassen i nåder hugnats med enahanda understöd af 3,000 mark om året som för hvarje annan i verksamhet varande klass vid skolan. Den 29 Augusti 1894 stadfästes reglemente för skolan, enligt hvilket det tillkommer Öfverstyrelsen att på direktionens förslag besätta lediga läraretjänster derstädes. Elevantal 1893—1896: 53, 70 och 76.

Sordavala.

Den 12 November 1895 beviljades i nåder skolföreståndarinnan *Hilda Fabritius* för upprätthållande af hennes privata finska *fruntimmersskola* fortfarande understöd till enahanda belopp som förut, eller 5,000 mark om året i fem års tid från den 1 September 1895, med vilkor att elevernas skolafigter bestämdes till minst samma belopp och enligt samma grunder som vid statens fruntimmersskolor. Elevantal 1893—1896: 78, 81 och 86.

Den 14 April 1896 meddelade Kejserliga Senaten, på af stadsfullmäktige gjord underdånig ansökan, tillstånd till inrättande af en femte klass vid stadens *borgareskola* eller *lyceum*. Elevantal 1893—1896: 51, 59 och 74.

Kexholm.

Den 12 November 1895 tillät Kejserliga Senaten, på underdånig ansökan af stadsfullmäktige i Kexholm, att den därstädes af staden underhållna treklassiga *real- och borgareskolan* finge från den 1 September 1894 anordnas såsom fyrklassig, och hade från samma tid för den tillkomna fjärde klassen i nåder beviljats enahanda statsunderstöd som tidigare förunnats staden för enhvar af de öfriga klasserna, eller 3,000 mark årligen.

Kotka.

Angående elementarskolans öfvertagande af en privat förening och omorganiserande från den 1 September 1896 till en *femklassig finsk skola* finnes ofvanför meddeladt.

Den 17 Oktober 1894 förnyades i nåder för ytterligare fem år från den 1 September 1893, det statsunderstöd, 6,000 mark om året, som skolföreståndarinnan *Aina Henrikson* åtnjöt för upprätthållande af sin femklassiga *svenska fruntimmersskola*, hvilken, jämlikt Kejserliga Senatens resolution den 13 Juni 1895, omorganiserats till ett *femklassigt läroverk gemensamt för gossar och flickor*, med bibehållande af fruntimmersskolans tre förberedande klasser och det tidigare beviljade statsanslaget. Elevantal 1893—1896: 73, 77 och 88.

S:t Michel.

Den 12 November 1895 förunnades i nåder direktionen för privata *finska fruntimmersskolan* fortsatt understöd, efter beräkning af 1,500 mark för enhvar af skolans fyra högre och 1,000 mark för hvardera af dess två lägre klasser, med inalles 8,000 mark om året i tio års tid från den 1 September 1895, med vilkor att elevernas skolafgifter bestämdes enligt samma grunder och till minst samma belopp som vid statens fruntimmersskolor.

Nyslott.

Den 12 November 1895 beviljades i nåder föreståndarinnan *A. M. Harlin* för upprätthållande af hennes privata *finska fruntimmersskola* förhöjdt understöd, efter beräkning af 800 mark för hvardera af skolans två lägsta klasser, 1,000 mark för den tredje och 1,200 mark för hvardera af de två högsta klasserna, med inalles 5,000 mark under tio års tid från den 1 September 1895, med vilkor att elevernas skolafgifter bestämdes till minst samma belopp som i statens fruntimmersskolor.

Kuopio.

Den 12 November 1895 beviljades i nåder direktionen för privata *finska samskolan* eller »finska reallyceet för gossar och flickor», till hvars öppnande från hösten 1893 vederbörligt tillstånd den 18 Januari samma år meddelats, årligt understöd ur allmänna medel efter beräkning af 2,000 mark för den förberedande och 2,500 mark för enhvar af de lägsta egentliga skolklasserna, allt eftersom de träda i verksamhet, eller inalles 12,000 mark om året, att utgå i tio års tid från den 1 September 1893 och med vilkor att elevernas skolafgifter bestämdes enligt samma grunder och till minst samma belopp som vid statens läroverk. Elevantal 1895—1896: 107.

Äfvenledes den 12 November 1895 tilldelades i nåder föreståndarinnan *B. Stenius* för upprätthållande af hennes *finska förberedande skola* fortfarande understöd till enahanda belopp som förut, eller 1,500 mark om året i fem års tid från den 1 September 1895, med vilkor att elevernas skolafgifter bestämdes till minst samma belopp som i statens skolor samt att beträffande friplatser stadgandena i nådiga kungörelsen den 22 Augusti 1889 iakttoges. Elevantal 1893—1896: 93, 101 och 113.

Joensuu.

Den 12 November 1895 beviljades Kollegan *J. M. Alopæus* för upprätthållande af privata *finska fruntimmersskolan* förhöjdt understöd, efter beräkning af 1,000 mark för hvardera af skolans 2:dra och 3:dje samt 1,500 mark för enhvar af dess tre högsta klasser, med inalles 6,500 mark i tio års tid från den 1 September 1895, med vilkor att elevernas skolafgifter bestämdes till minst samma belopp som i statens enahanda läroinrättningar samt att beträffande friplatser iakttoges hvad som derutinnan är stadgad för statens skolor. Elevantal 1893—1896: 67, 62 och 67.

Nikolaistad.

Den 17 Oktober 1894 förunnades i nåder aktiebolaget för *Wasa finska fruntimmersskolas* upprätthållande understöd ur allmänna medel, efter beräkning af 800 mark för hvardera af skolans två lägsta och 1,200 mark för enhvar af dess högre i verksamhet varande klasser, att utgå från den 1 September 1893 i fem års tid sålunda att understödet, sedan skolan blifvit fullständig, stiger till 6,400 mark om året, samt med vilkor att elevernas skolafgifter bestämmas enligt samma grunder och till minst samma belopp som vid statens läroverk. Elevantalet utgjorde läsåret 1895—1896 å fem klasser 60.

Den 20 December 1894 meddelade Kejserliga Senaten lärarinnorna vid fruntimmersskolan å orten *E. E. Akola* och *E. M. Langhoff* tillstånd att inrätta en svenskspråkig småbarnsskola, benämnd *Wasa Primärskola*, med syfte att förbereda elever till inträde i lyceer och fruntimmersskolor.

Kristinestad.

Den 17 Oktober 1894 beviljades i nåder direktionen för privata *fruntimmersskolan* för dennas vidmakthållande fortfarande understöd af allmänna medel till samma belopp som förut, eller 4,600 mark om året, att utgå i fem års tid, räknadt från den 1 September 1894; såsom vilkor för understödets åtnjutande fastställdes att elevernas skolafgifter skulle bestämmas efter samma grunder och till minst samma belopp som vid statens läroverk. Elevantal 1893—1896: 40, 42 och 44.

Nykarleby.

Den 12 November 1895 beviljades i nåder seminarielektorn *E. G. Hedström*, som förestår en af honom med vederbörligt tillstånd inrättad *frun-*

timmersskola, i hvilken äfven gossar enligt tidigare meddeladt tillstånd få såsom elever emottagas, förhöjdt understöd, efter beräkning af 500 mark för skolans lägsta och 1,000 mark för enhvar af dess två högre klasser, med inalles 2,500 mark om året i fem års tid från den 1 September 1895. Elevantal 1893—1896: 29, 28 och 24.

Jakobstad.

Sedan elementarskolan af staden öfvertagits och omorganiserats till ett femklassigt realläroverk, gemensamt för gossar och flickor, kommer privata *fruntimmersskolan*, enligt träffad öfverensskommelse med dess föreståndarinna I. Björkman, att successivt ingå. I följd häraf förordnades, att det fortfarande statsunderstöd, som den 5 September 1895 i nåder beviljades föreståndarinnan Björkman, skulle under läseåret 1895—1896 utgå med 3,000 mark, men derefter för hvarje läseår minskas med 1,000 mark, intill dess detsamma med utgången af läseåret 1897—1898 helt och hållet upphörde. Elevantal 1893—1896: 35, 39 och 40.

Den 10 Juni 1896 tillät Kejserliga Senaten, på derom af stadsfullmäktige i Jakobstad gjord underdånig ansökning, att en *förberedande klass* finge inrättas vid stadens realläroverk.

Jyväskylä.

Den 17 Oktober 1894 beviljades i nåder kollegan *H. E. W. Ekelund* för upprätthållande af den utaf honom och kollegan *A. A. Jansson* med vederbörligt tillstånd inrättade och af Ekelund ensam öfvertagna *förberedande samskolan* med finskt undervisningsspråk, fortfarande understöd af allmänna medel till samma belopp som förut, eller 1,000 mark om året, att utgå i tre års tid, räknadt från den 1 September 1894. Elevantal 1893—1896: 32, 26 och 31.

Uleåborg.

Angående inrättandet af en privat reallinie till finska lyceets femte klass är ofvanför under nämnda läroverk redogjort.

Brahestad.

Den 17 Oktober 1894 förunnades i nåder direktionen för den numera treklassiga *samskolan* med svenskt undervisningsspråk fortfarande understöd af allmänna medel enligt samma beräkningsgrund som förut, eller 2,800

mark om året, att från den 1 September 1894 utgå i fem års tid. Elevantal 1893—1896: 35 (13 gossar och 22 flickor), 35 (13 gossar och 22 flickor) och 29 (9 gossar och 20 flickor).

Kajana.

Sedan staden öfvertagit elementarskolan och omorganiserat densamma till en kommunal realskola med gemensam undervisning för gossar och flickor, kommer föreståndarinnan *J. Berghs* privata *fruntimmersskola* att successivt ingå. Det för denna skola den 5 September 1895 i nåder beviljade fortsatta understödet skall förty utgå för läsåret 1895—1896 för tre klasser med 2,800 mark och derefter för läsåret 1896—1897 minskas med 800 mark och för hvarterdera af de följande läsåren med 1,000 mark. Elevantalet 1893—1896: 21, 17 och 19.

Under treårsperioden 1893—1896 har på privatskoleväsendets område en icke obetydlig utveckling försiggått. Fullständiga finska samskolor hafva inrättats i Borgå med 8 och i Tammerfors med 9 klasser, hvardera upprätthållna af enskilda personer, samt en fullständig svensk samskola i Fredrikshamn med 9 klasser, upprätthållen af kommunen. Femklassiga kommunala real- eller borgareskolor med gemensam undervisning för gossar och flickor ha uppstått i Hangö och Jakobstad med svenskt, i Nystad och Kajana med finskt undervisningsspråk; dylika skolor ha af enskilda föreningar eller bolag upprättats i Tammerfors med svenskt, i Fredrikshamn och Kotka med finskt undervisningsspråk. Sålunda hafva tre *fullständiga* och sju *femklassiga* privata *samskolor* uppstått. Fyraklassiga kommunalskolorna i Willmanstrand och Sordavala ha utvidgats till femklassiga och den treklassiga i Keksholm till fyraklassig. Äfven har elementarskolan i Lovisa på kommunens bekostnad utvidgats med en femte klass.

Tillstånd har meddelats till inrättande af *reallinie* till de fyra högsta klasserna af svenska klassiska lyceerna i Borgå och Wiborg samt af finska klassiska lyceet i Björneborg äfvensom till femte klassen af finska klassiska lyceet i Uleåborg. Reallinierna i Borgå och Wiborg bekostas af resp. stadskommuner, i Björneborg och Uleåborg af enskilda personer.

Fortsättningsklasser ha på enskild bekostnad inrättats till de båda publika fruntimmersskolorna i Åbo, till publika svenska fruntimmersskolan i Wiborg och privata finska fruntimmersskolan i Tammerfors.

Fem *förberedande* skolor ha uppstått, nemligen tvenne i Helsingfors, den ena med svenskt, den andra med finskt undervisningsspråk, en i Raumo

med finskt samt en i Tammerfors och en i Nikolaistad, hvardera med svenskt undervisningsspråk.

Rätt att dimittera elever till Universitetet har beviljats finska samskolan i Helsingfors samt den s. k. Heurlinska skolan och svenska samskolan i Åbo.

Elevernas antal i de privata läroverken och fördelning efter de båda inhemska språken voro, så vidt uppgifter derom till Öfverstyrelsen ingått, följande:

	Gossar.	Flickor.	Modersmål	
			Svenska.	Finska.
1893—1894	1,913	3,094	3,330	1,525
1894—1895	2,183	3,414	3,624	1,853
1895—1896	2,406	3,760	3,735	2,286

Helsingfors den 30. Mars 1897.

L. Lindelöf.

C. G. Estlander.

G. Frosterus.

Carl Synnerberg.

Alex. Streng.

Wilhelm Floman.

Carl Svibergson.

